

A close-up photograph of a purple orchid flower with intricate patterns on its petals, set against a background of green grass. A large blue circle is superimposed over the image, framing the text.

BEHEERPLAN

GROEN

2020 t/m 2025 met financiële
doorkijk tot en met 2030

GEMEENTE BUREN
TEAM BEHEER

Beheerplan groen 2020 t/m 2025 met een financiële doorkijk t/m 2025

Projectnummer: 722190227
Versie 4.0
21 maart 2020

Auteurs

S. (Shanna) Visscher

Opdrachtgever

Gemeente Buren
Wetering 1
4021 VZ Maurik

Samenvatting

Op basis van het beheerplan groen voeren we jaarlijks onderhoudswerkzaamheden uit aan groen. Bij de uitvoering hanteren we de uitgangspunten en randvoorwaarden die vastliggen in het beheerplan groen 2020-2025. In dit beheerplan zijn verschillende keuzes voorgelegd voor het groen: de eenmalige impuls voor achterstallig onderhoud, drie beheersscenario's en om vanaf 2021 de gemaakte bezuinigingskeuzes in 2019 niet voort te zetten.

De actuele beleidskaders staan in het geactualiseerde beleidsplan groen en de oplegnotitie van de beheerplannen (vastgesteld 22 mei 2020). Het beheerplan groen 2020-2025 is één van de onderleggers van de oplegnotitie en groenbeleidsplan. Het kwaliteitsniveau is vastgesteld op scenario II 'basis'. De toegepaste beheersystematiek is op basis van de beheersystematiek van de CROW; het nieuwe BSOR is hier nog niet toegepast.

Het openbaar groen is een belangrijk aspect in de openbare ruimte en de leefomgeving. Door nieuwe ontwikkelingen is het belangrijk voor de gemeente om naast haar zorgplicht ook mee te bewegen met deze ontwikkelingen om zo een robuust en prettig leefklimaat te kunnen bieden aan haar inwoners.

De gemeente Buren bestaat uit verschillende functiegebieden, ingedeeld in structuurdelen. Deze zijn in de IBOR opgesteld en geven een goede indicatie voor de juiste toepassing van groenbeheer en verschillende beheergroepen van groen. De structuurdelen zijn: historische wegenstructuur, woonwijken, werkomgeving, centrum, begraafplaatsen, buitengebied en terreinen bij bijzondere objecten. Elk type structuurdeel heeft andere gebruiksfuncties en –wensen. Voor het groenbeheer en de juiste keuze van beplantingen is het belangrijk om op deze functies en wensen af te stemmen. Het groenareaal is ten opzichte van 2010 op alle hoofdtypes van groen (bomen, beplanting en grassen) toegenomen.

In de afgelopen tien jaar zijn er veel veranderingen geweest in het groenbeheer. De samenwerking met de Avri is gestart en het beheer is overgegaan op beeldkwaliteit. Inmiddels is de organisatie stabiel geworden en zijn de afspraken met de Avri steeds beter afgestemd. Sinds 2017 beheren we chemievrij en is de bomenlijst opgesteld; inmiddels zijn eerste update gehad.

Met een kwaliteitsmeting in 2018 is duidelijk geworden dat 15% van de beplantingsvakken in de gemeente Buren vooral door ouderdom niet voldoet aan de vereiste beeldkwaliteit. De teruggang van de kwaliteit is ook terug te zien in de burgerpeiling. De urgentie van vervanging is verdeeld in 'binnen 1 jaar', 'binnen 3 jaar' en 'binnen 5 jaar' ('langer dan 5 jaar' valt onder structurele vervanging). Een eenmalige investering is nodig om binnen vijf jaar deze achterstand bij te werken.

In de scenario's zijn verschillende beheerniveaus aan de structuurdelen gegeven. In scenario I worden de meeste structuurdelen op een hoger, netter niveau onderhouden. Dit scenario heeft volgens marktconforme prijzen € 2.075.800 nodig om het groenbeheer uit te voeren. Het in 2010 vastgestelde beheerniveau is conform scenario II: het basisniveau waarbij groen functioneel en voldoende onderhouden wordt. Het centrum en de begraafplaatsen worden hierbij op een hoger niveau onderhouden. Voor dit scenario is volgens de marktconforme berekening € 1.929.300 nodig, hiervan komt € 69.800 uit het begraafplaatsen budget. In scenario III worden alle structuurdelen teruggebracht naar niveau C. Begraafplaatsen blijven in alle scenario's op niveau A.

Voor scenario III moet eerst een investering van € 1.340.000 worden toegezegd, om ongeschikte beplanting om te vormen naar beheergroepen passend bij niveau C (grassen en bosplantsoen). De beheerkosten voor scenario III kunnen nog niet worden uitgerekend, omdat daarvoor eerst omvormingskeuzes gemaakt moeten worden.

Daarnaast wordt het belang en de keuze voorgelegd om structureel vervangingsbudget te reserveren voor groen. In het groenbeheerbudget is tot op heden geen budget hiervoor beschikbaar, zoals onder andere bij wegen. Na de eenmalige investering in het achterstallig onderhoud van het vervangen van beplanting, wordt geadviseerd om structurele vervanging toe te passen gebaseerd op de theoretische levensduur van beplanting. Gemiddeld genomen is de levensduur van diverse beheergroepen 30 jaar. Hiermee komt het vervangingsbudget per jaar op € 131.000. Er wordt geadviseerd de structurele vervanging per direct in gang te zetten, na de eenmalige kwaliteitsimpuls ten behoeve van de vervanging.

Bij het bepalen van de Programmabegroting 2020 op 12 november 2019 stelde de gemeenteraad op het niveau 'basis' een bezuiniging vast van € 190.000 in 2020 en € 145.000 vanaf 2021. In dit beheerplan is hiermee rekening gehouden door met een taakstelling van € 190.000 te bezuinigen op het huidige scenario (scenario II).

Het gevolg van de bezuiniging is dat beplanting niet meer op niveau B kan worden gehouden, maar op niveau C. Niveau C zorgt voor snellere kapitaalsvernietiging van beplanting die niet geschikt is voor dat beheerniveau en een snellere vervangingscyclus met bijkomende (extra) kosten. De bezuiniging zorgt dus voor een combinatie van scenario II en III (beheerniveau B/C), waarbij ook in centrum, woonwijken en andere deelstructuren op een ongeschikt niveau beheerd worden. De keuze is om de bezuiniging per 2021 terug te draaien.

Vanuit de nieuwe ontwikkelingen, zoals ziekten en plagen, vergroten van de biodiversiteit en het wegwerken van achterstallige vervanging, zullen meerdere plannen van aanpak, beheers- en bestrijdingsplannen en uitvoeringsplannen worden opgesteld ten behoeve van de uitvoering en in samenwerking met de Avri.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Scope	2
1.4	Leeswijzer	2
2	Wegbeheersystematiek in ontwikkeling	3
2.1	Integrale beheersystematiek	3
2.2	Impact op het groenbeheer in Buren	3
3	Welk groen beheren we?	5
3.1	Structuurdelen	5
3.2	Gegevensbeheer	6
3.3	Omvang areaal groen en bomen	6
3.4	Areaal Buren in vergelijking met andere gemeenten	7
4	Wat hebben we afgesproken en bereik?	8
4.1	Terugblik afgelopen beheerperiode	8
4.2	Afspraken beheerplan 2010	9
4.3	Waar staan we nu?	9
5	Welke kaders zijn er?	12
5.1	Wettelijke kaders	12
5.2	Andere beheer- en beleidskaders	13
5.3	Ontwikkelingen binnen het groen	14
6	Welke keuzes hebben we?	20
6.1	Uitgangspunten scenarioberekening	20
6.2	Scenario I: 'plus'	21
6.3	Scenario II: 'basis' (huidige scenario)	21
6.4	Scenario III: 'sober'	22
6.5	Advies kwaliteitskeuze groenonderhoud	24
6.6	Structurele vervangingskosten als gevolg van afschrijving beplanting	24
6.7	Effecten van ingevoerde bezuinigingen op beheerkwaliteit 'basis'	26
7	Wat zijn de financiële kaders en gevolgen?	30
7.1	Verdeling totale kosten	30
7.2	Exploitatiebudget	31
7.3	Vervanging- en omvormingsbudgetten	33
7.4	Risicoparaagraaf	36
8	Hoe geven we de komende jaren invulling?	37
8.1	Beheercyclus beheerplan groen en opstellen plannen van aanpak	37
8.2	Aandachtspunten	38
	Bijlagen	39

1 Inleiding

Openbaar groen is een belangrijke schakel bij de inrichting van de openbare ruimte. Het groen zorgt er niet alleen voor dat onze inwoners een prettige woonomgeving hebben, maar het draagt ook bij aan het behalen van onze ambities op het gebied van het vergroten van de biodiversiteit en strategische opgaven, zoals duurzaamheid en kerngericht werken.

Goed beheer van het openbaar groen is daarbij essentieel. Een doelmatige en efficiënte werkwijze zorgt ervoor dat het groenareaal een verzorgde uitstraling heeft en langdurig in stand wordt gehouden.

1.1 Aanleiding

Het huidige beheerplan groen dateert uit 2010. Sindsdien heeft in het groenbeheer een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden en zijn nieuwe inzichten ontstaan die van invloed zijn op het groenbeheer. Nieuwe ambities en ontwikkelingen, zoals kerngericht werken, duurzaamheid, klimaat en participatie en ziekten en plagen moeten een plek krijgen binnen het beheerplan groen. Daarnaast worden in de stap naar integraliteit vanuit meerdere vakdisciplines uit beheer nieuwe beheerplannen ingediend.

Na tien jaar is daarom de noodzaak ontstaan het beleidsplan groen te actualiseren. Hierin zijn de volgende aanpassingen meegenomen:

- Areaaluitbreiding;
- Nieuwe ontwikkelingen op beheerniveau;
- Verandering van de financiële kaders;
- Nieuwe ambities inpassen op beheerniveau.

1.2 Doel

Dit beheerplan geeft inzicht in de verschillende onderdelen van het beheerproces. Het beheerplan vertaalt ambities (strategisch niveau) in concrete beheerrichtingen en –acties (tactisch niveau) om deze te kunnen implementeren.

Met dit nieuwe beheerplan groen vindt een actualisatie plaats van de gestelde doelen uit 2010 en worden nieuwe doelen (2020) toegevoegd:

Actualisatie doelen 2010	Nieuwe doelen
• Groen dat duurzaam is ingericht met behoud van cultuur- en historische waarden; • Een leefomgeving die voldoet aan de eisen die de gebruiker stelt; • Een schoon, heel en veilig openbaar groen; • Het betrekken van de gebruikers bij de planvorming, totstandkoming van de groene inrichting en het zelfbeheer; • Een groenbeheer dat wordt uitgevoerd binnen de daarvoor gestelde (financiële) kaders.	• Groenbeheer dat rekening houdt met ontwikkelingen binnen het beheer, zoals: - o Klimaatverandering; - o bestrijding (nieuwe) ziekten en plagen. • Het behouden en versterken van de biodiversiteit; • Groen dat voldoet aan de gestelde kwaliteit in onderhoud en in fysieke staat.

Het beheerplan vormt hiermee de basis voor de operationele plannen (onderhoudsmaatregelen en uitvoeringsplanningen) voor de komende vijf jaar. Daarnaast geeft het beheerplan inzicht in de financiële consequenties van de gemaakte afwegingen binnen het groenbeheer.

Voor het opstellen van het beheerplan groen is een projectteam samengesteld met medewerkers van team Beheer en adviseurs van BTL Advies B.V. Gezamenlijk is het huidige en gewenste groenonderhoud bepaald en zijn beheeruitgangspunten omschreven.

1.3

Scope

Dit beheerplan groen beschrijft het beheer van de grassen, beplanting en de bomen. Hieronder vallen de volgende beheergroepen:

- Beplanting (opgaande heesters en botanische rozen, bodembedekkende beplanting, struikrozen, halfopgaande heesters, (blok)hagen, bos, bosplantsoen en vaste planten);
- Grassen (grasvelden, bermen en ruw gras);
- Bomen (vrij uitgroeiende bomen en niet vrij uitgroeiende bomen, knotbomen, leibomen, haagbomen en bolbomen).

Dit beheerplan groen gaat in op het klein en groot onderhoud (dagelijks en periodiek beheer) en vervangingen.

1.4

Leeswijzer

Achtereenvolgens leest u:

Hfst.	Inhoud	Toelichting
2	Groenbeheersystematiek in ontwikkeling	Inzicht in de beheersystematiek groen en bomen
3	Welk groen beheren we?	Overzicht van de omvang van het huidige groenareaal en wat het areaal van de gemeente kenmerkt
4	Wat hebben we afgesproken en bereikt?	Terugblik op afgelopen periode
5	Welke kaders zijn er?	De wettelijke kaders en andere belanghebbende beheer- en beleidskaders
6	Welke keuzes hebben we?	Verschillende scenario's geven inzicht in de keuze voor de komende periode
7	Wat zijn de financiële kaders en gevolgen?	Inzicht in de uitgangspunten, keuze voor financiering en de risico's van het groenbeheer
8	Hoe geven we de komende jaren invulling?	De aanpak van het groenbeheer in het werkproces en de daar bij horende aandachtspunten
	Bijlagen	

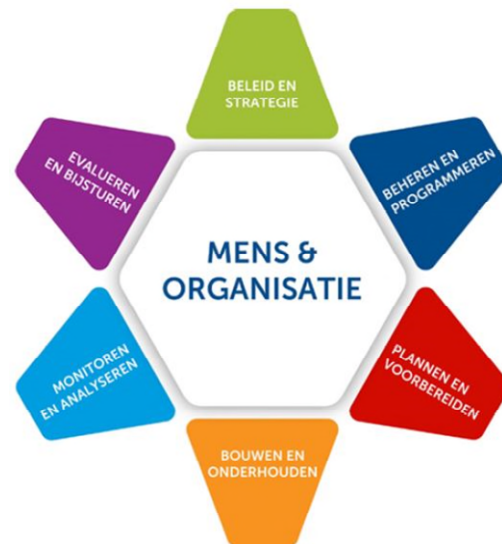
2 Wegbeheersystematiek in ontwikkeling

Het beheren van openbare ruimte is de afgelopen volop jaren in ontwikkeling. We kijken niet alleen meer vanuit een technisch oogpunt naar het groenbeheer, maar kiezen steeds meer een integrale aanpak van het beheer van de totale openbare ruimte. In dit hoofdstuk wordt dan ook ingegaan op de ontwikkeling van de integrale beheersystematiek.

2.1 Integrale beheersystematiek

Het CROW heeft afgelopen periode ingezet op een nieuwe beheersystematiek; Beheersystematiek Openbare Ruimte (BSOR). Bij het onderdeel 'verhardingen' is al een eerste versie beschikbaar. Voor 'groen' is het CROW als tweede beheerdiscipline gestart met de ontwikkeling van de nieuwe beheersystematiek. De ambitie is om deze systematiek op eenzelfde wijze voor alle onderdelen/objecten van de openbare ruimte beschikbaar te maken. De nieuwe beheersystematiek is nog volop in ontwikkeling en wordt de komende jaren verder ontwikkeld en verbeterd.

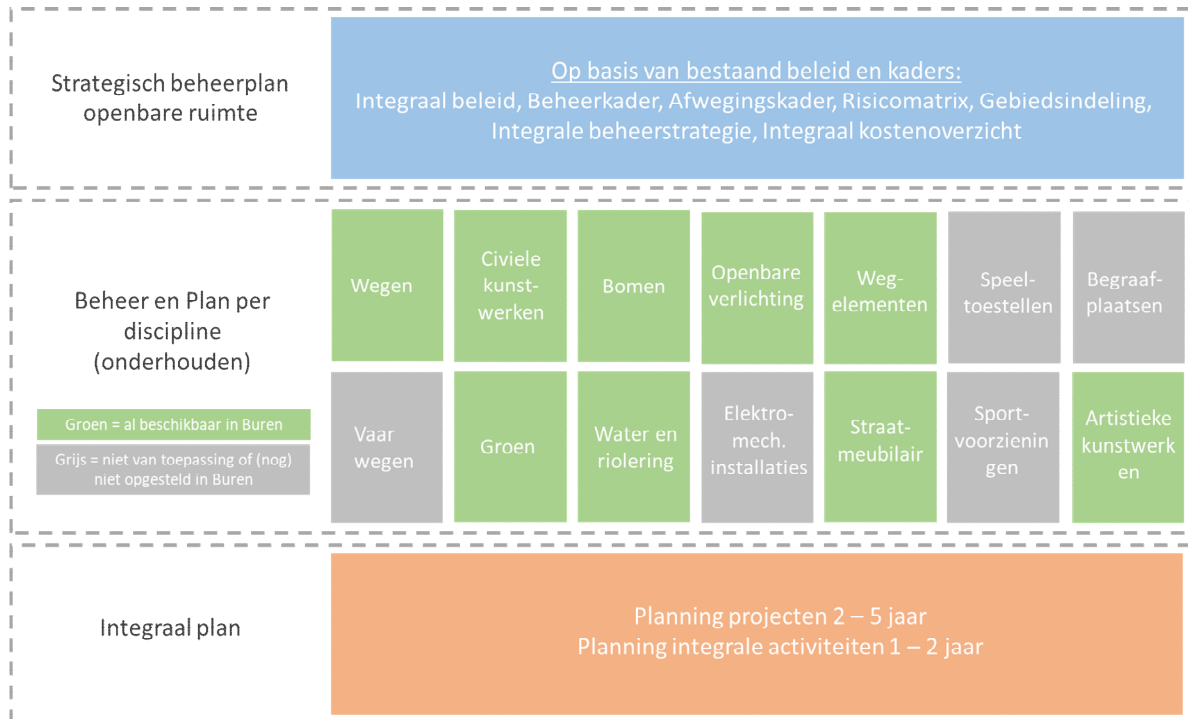
De nieuwe beheersystematiek is opgebouwd rondom het hier naast staand model. Het model bestaat uit een zestal processtappen, dat cyclisch doorlopen worden. Een nadere toelichting op deze nieuwe beheersystematiek is opgenomen in beheerplan wegen.

2.2 Impact op het groenbeheer in Buren

Het groenbeheer in de gemeente Buren is de afgelopen jaren uitgevoerd op basis van het beheerplan groen 2010, gebaseerd op de bestaande CROW systematiek. De nieuwe beheersystematiek is nog volop in ontwikkeling en dus hier nog niet toegepast. Direct overstappen is niet nodig, maar het verder uitwerken van de processen is wel van belang. De komende periode stelt de gemeente Buren een nieuw strategisch beheerplan op. Ook worden de beheerplannen per discipline geactualiseerd.

Strategisch beheerplan openbare ruimte

In de nieuwe beheersystematiek is een overkoepelend strategisch beheerplan openbare ruimte het uitgangspunt (zie Figuur 1). Met het opstellen van de beheerplannen per discipline is de eerste stap naar het vormgeven van een strategisch beheerplan openbare ruimte gezet.

Figuur 1 schema strategisch beheerplan openbare ruimte

De gemeente Buren heeft (nog) geen strategisch beheerplan openbare ruimte. Wel zijn er andere plannen aanwezig, zoals de Integrale Visie Openbare Ruimte 2014 (IVOR), Integraal Beheerplan Openbare Ruimte 2016 (IBOR) en het coalitieakkoord 'Daadkrachtig en kerngericht 2020-2022', waarin de integrale ambities van de gemeente zijn beschreven. Deze zijn in hoofdstuk 5 nader toegelicht.

Op dit moment wordt de nieuwe beheersystematiek voor civiele kunstwerken ontwikkeld. Dit moet ook nog worden ontwikkeld voor de overige beheerdisciplines. Als alle beheerplannen, gekoppeld aan het strategisch beheerplan, gerealiseerd zijn, wordt het ook eenvoudiger om invulling te geven aan het integraal plan.

Verandering rekenmodule CROW

De rekenmodules in de beheersystemen zijn op dit moment nog niet aangepast aan de nieuwe systematiek. Voor dit beheerplan wordt gewerkt volgens de CROW openbare ruimte.

3 Welk groen beheren we?

In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in de omvang van het groenareaal van de gemeente Buren. De afgelopen jaren is meer groen aangebracht door areaaluitbreiding. Ook is de samenstelling van het groen veranderd, wat gevolgen heeft voor de uitstraling van het groen, de uitvoering van het onderhoud en de beheerkosten.

Daarnaast wordt in het groenbeheer onderscheidt gemaakt in functiegebieden (structuurdelen). Per structuurdeel is hieronder het areaal aan groen inzichtelijk gemaakt.

3.1 Structuurdelen

De functie en het gebruik van de openbare ruimte zijn bepalend voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte. In de gemeente Buren is de openbare ruimte ingedeeld in gebieden, zogeheten structuurdelen. Deze structureerdelen zijn gebaseerd op de indeling uit de IBOR. Onderstaand is een beschrijving gegeven van de structuurdelen (zie Tabel 1). In bijlage I zijn kaarten opgenomen met de indeling van de structuurdelen per kern.

Tabel 1 omschrijving structuurdelen

Structuurdeel	Afbakening	Relatie tot groen en bomen
Historische wegenstructuur	Van oudsher belangrijke wegen tussen en in de kernen die begeleid worden met groen.	Veelal volwassen bomen, die speciale aandacht vragen.
Woonwijken	Gebieden binnen de bebouwde kom waar vooral woningen staan.	Veelal beplantingsvakken, grasvlakken en -velden en bomen met een gebruiksfunctie.
Werkomgeving	Bedrijventerreinen	Vaak een functionele inrichting van het groen (beplantings- en grasvlakken) en bomen.
Centrum	Middelpunt van de kern met (veel) voorzieningen.	Intensief gebruik van de openbare ruimte. Veel druk op alle aspecten van openbare ruimte, weinig ruimte voor openbaar groen. Meestal bomen en beplantingsvakken.
Begraafplaatsen	Besloten gebied, specifiek aangewezen voor het begraven van overledenen en als herdenkingsplek.	Gericht op rust en ruimte. Aanwezig groen bestaat vooral uit beplantings- en grasvlakken, hagen en bomen.
Buitengebied	Gebieden buiten de bebouwde kom.	Betreft veelal landschappelijke beplanting bestaande uit bermen en bomen.
Terreinen bij bijzondere objecten	Kasteelterrein en de omgeving van het gemeentehuis.	Verzorgde openbare ruimte, visitekaartje. Beplanting variërend van beplantings- en grasvlakken, hagen, bermen en bomen.

3.2 Gegevensbeheer

Voor het in beeld brengen van de arealen zijn de gegevens van de Avri en van de kwaliteitsinspectie (uitgevoerd in 2018) gebruikt. Deze gegevens zijn op dit moment het meest actueel, omdat het gemeentelijke beheersysteem nog niet volledig up-to-date is. De gemeente Buren is daarin niet de enige gemeente. Vanwege de (landelijke) omzetting naar de BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie) hebben veel gemeenten hun beheersysteem nog niet op orde. De omzetting evenals de samenwerking met uitvoerenden pleit voor goed gegevensbeheer binnen de gemeentelijke organisatie. Dit vraagt om voldoende capaciteit binnen de gemeentelijke organisatie om het gegevensbeheer goed uit te kunnen voeren.

3.3 Omvang areaal groen en bomen

Het groenareaal in de gemeente Buren is de afgelopen jaren veranderd van samenstelling en hoeveelheid. Door onder andere de aanleg van de nieuwe woonwijken in Maurik, Zoelen en Ravenswaaij, is het groenoppervlak toegenomen. Daarnaast hebben omvormingen plaatsgevonden, waardoor het areaal groen van samenstelling is veranderd. Dit is terug te zien in onderstaande areaalvergelijkingen. In Tabel 2 zijn de arealen van 2010 vergeleken met de huidige arealen in 2020. Daarbij vallen een aantal zaken op:

- Bij de historische wegenstructuren zien we een toename van het areaal grassen dat onder andere verklaarbaar is doordat bij veel omvormingen beplanting voor gras is aangelegd.
- In de woonwijken is een grote toename te zien in het areaal bij bomen, beplantingen en grassen. Dit is te verklaren door de aanleg van de nieuwe woonwijken in Maurik, Zoelen en Ravenswaaij.
- Ook het areaal in de werkomgeving is toegenomen door het nieuwe bedrijventerrein in het buitengebied van Maurik.
- Het centrum en de terreinen bij bijzondere objecten hebben een toename van bomen en grassen.
- In het buitengebied heeft een grote verschuiving wat betreft beplanting en grassen plaatsgevonden. Dit is verklaarbaar doordat het gemeentelijk areaal in het buitengebied in de afgelopen jaren beter in beeld is gebracht. Voorheen werd veel areaal berekend volgens een omrekenfactor, nu zijn de werkelijke oppervlaktes opgenomen.

Tabel 2 Vergelijking areaal 2010 en 2020

	Bomen (st.)		Beplanting (are)		Grassen (are)		Oevervegetatie (are)	
	2010	2020	2010	2020	2010	2020	2010	2020
Historische wegenstructuren	3.155	3.138	390	501	2.089	3.140	0	4
Woonwijken	2.901	3.543	938	1.670	1.337	1.739	28	10
Werkomgeving	182	342	146	230	162	486	0	0
Centrum	554	692	84	146	238	304	0	1
Begraafplaatsen	269	510	249	252	302	357	14	10
Buitengebied	14.230	13.910	2.001	3.206	16.290	23.118	0	2
Terreinen bij bijzondere objecten	457	745	632	451	682	795	0	13
Totaal	21.775	22.872	4.440	6.456	21.100	29.939	42	40

3.4 Areaal Buren in vergelijking met andere gemeenten

Wanneer we de gemeente Buren vergelijken met een gemiddeld genomen andere gemeente, valt op dat Buren zich kenmerkt door het uitgestrekte groen. Buren is een landelijke gemeente en heeft daardoor meer vierkante meters groen per inwoner te onderhouden dan in verstedelijkte gemeenten.

4

Wat hebben we afgesproken en bereik?

In 2010 zijn in het beheerplan groen afspraken vastgesteld over het beheer van het openbaar groen. Daarnaast hebben in de jaren daarna ontwikkelingen plaatsgevonden die van invloed waren op het uitgevoerde beheer. Onderstaand zijn de gemaakte afspraken en de resultaten hiervan toegelicht.

4.1 Terugblik afgelopen beheerperiode

Het groenbeheer heeft de afgelopen beheerperiode een aantal beheerveranderingen doorgevoerd. Deze beheerveranderingen, zoals het werken op beeldkwaliteit en het chemievrijbeheer, wordt hier nader toegelicht.

Samenwerking Avri

Het groenonderhoud in de gemeente Buren wordt uitgevoerd door de Avri, op basis van een dienstverleningsovereenkomst (DVO). De Avri is verantwoordelijk voor al het groenonderhoud in de gemeente. Zij werkt onder andere met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waarmee zij ook een belangrijke rol vervullen op het sociale gebied. Werkzaamheden die de Avri zelf niet kunnen uitvoeren, zoals specialistisch werk, bulkwerk of waarvoor de capaciteit ontbreekt, worden uitbesteed aan andere marktpartijen. Denk bij specialistisch werk aan bijvoorbeeld de bestrijding van de eikenprocessierups, VTA-inspectie en/of een boomveiligheidscontrole (BVC).

Werken op beeldkwaliteit

In 2010 begonnen we met het beheer op basis van beeldkwaliteit. Voor de gemeente en de Avri was dit een nieuwe manier van werken. Bij het werken op beeldkwaliteit wordt gebruikgemaakt van het integraal beeldkwaliteitsplan gemeente Buren. Hierin zijn de te behalen kwaliteitsniveaus beschreven, gebaseerd op de kwaliteitscatalogus van het CROW (landelijk kenniscentrum). Deze kwaliteitsniveaus variëren van A+ t/m D (zie Tabel 3).

Tabel 3 Onderhoudsniveaus volgens CROW

Onderhoudsniveau	Omschrijving	Indicatie kwaliteit	Relatie met wegbeheer
A+	Zeer hoog	Nagenoeg ongeschonden	Er is geen schade
A	Hoog	Mooi en comfortabel	Er is enige schade, maar de waarschuwingsgrens is nog niet overschreden
B	Basis	Functioneel	De waarschuwingsgrens is overschreden: er is klein onderhoud of binnen vijf jaar groot onderhoud nodig
C	Laag	Onrustig beeld, discomfort of enige vorm van hinder	De richtlijn is overschreden: er is binnen twee jaar groot onderhoud nodig
D	Zeer laag	Kapitaalsvernietiging, uitlokken van vernieling, functieverlies, juridische aansprakelijkheid of sociale onveiligheid	De richtlijn is meer dan één klasse overschreden: er is direct groot onderhoud nodig

In de praktijk, en zo ook in de gemeente Buren, wordt alleen gewerkt met de kwaliteitsniveaus A t/m C. Het A+ niveau staat gelijk aan de opleveringskwaliteit na aanleg en is daardoor lastig in stand te houden voor langere tijd.

Kwaliteitsniveau D is ter aanduiding van de ondergrens in beheer en wordt in de praktijk niet gebruikt omdat in dit niveau geen onderhoud plaatsvindt wat directe achteruitgang van de beplanting (kapitaalsvernietiging) betekent.

Chemievrij beheer

Niet alleen de werkwijze in het groenbeheer is veranderd. Ook in de uitvoering zijn allerlei aanpassingen gedaan vanwege nieuwe wet- en regelgeving. Zo werd in 2017 overgegaan op het chemievrij beheer op verharding. Dit gebeurde in verband met het landelijk invoeren van het verbod op chemische onkruidbestrijding. De nieuwe ontwikkelingen hebben geleidelijk aan steeds meer vorm gekregen in de praktijk. Het werken met onder andere beeldkwaliteit en het chemievrij beheer van onkruid is steeds verder geoptimaliseerd.

Opstellen bomenlijst

In 2010 is een start gemaakt met de inventarisatie en het opstellen van de bijzondere bomenlijst. Dit is opgenomen in de APV. De bijzondere bomenlijst dient minimaal om de tien jaar geüpdatet te worden. De update is voor het laatst in 2016 uitgevoerd. Dat is ook de huidige bomenlijst die beschikbaar is via de website van de gemeente Buren.

4.2 Afspraken beheerplan 2010

Op basis van de hierboven omschreven kwaliteitsniveaus is per structuurdeel een kwaliteitsniveau toegekend. In het beheerplan groen van 2010 zijn de kwaliteitsniveaus als volgt vastgesteld.

Structuurdeel	Kwaliteitsniveau
Centrum, Begraafplaatsen	A
Woonwijken, historische wegenstructuur en terreinen bij bijzondere objecten	B
Werkomgeving en buitengebied	C

4.3 Waar staan we nu?

Sinds 2010 is in het groenbeheer veel veranderd. De organisatie is allereerst stabiel geworden doordat we goede afspraken hebben vastgelegd tussen de gemeente en de Avri. Dit heeft duidelijkheid, overzicht en rust opgeleverd.

Ook de beheergegevens zijn beter op orde. Hierdoor is er meer inzicht in het areaal wat beheerd wordt. Nog enkele stappen moeten gezet worden, maar we zijn op de goede weg. Daarbij zijn we afhankelijk van de omzetting naar de BGT, wat – ook gezien de landelijke trend – meer tijd vraagt.

De afgesproken beeldkwaliteit wordt op ongeveer 85% van het areaal bereikt. Aandachtspunt hierbij is de 15% waar het kwaliteitsniveau onvoldoende is. De oorzaak hiervan is de slechte inrichting, ouderdom of het uitvallen van beplanting. Met alleen regulier onderhoud is dit niet te herstellen en neemt de kwaliteit alleen maar verder af. Bij de kwaliteitsmeting in 2018 (zie kopje 'Kwaliteitsmeting kernen') is een voorstel gedaan om deze beplanting weer 'op niveau' te krijgen.

Figuur 2 enkele voorbeelden van onvoldoende kwaliteit

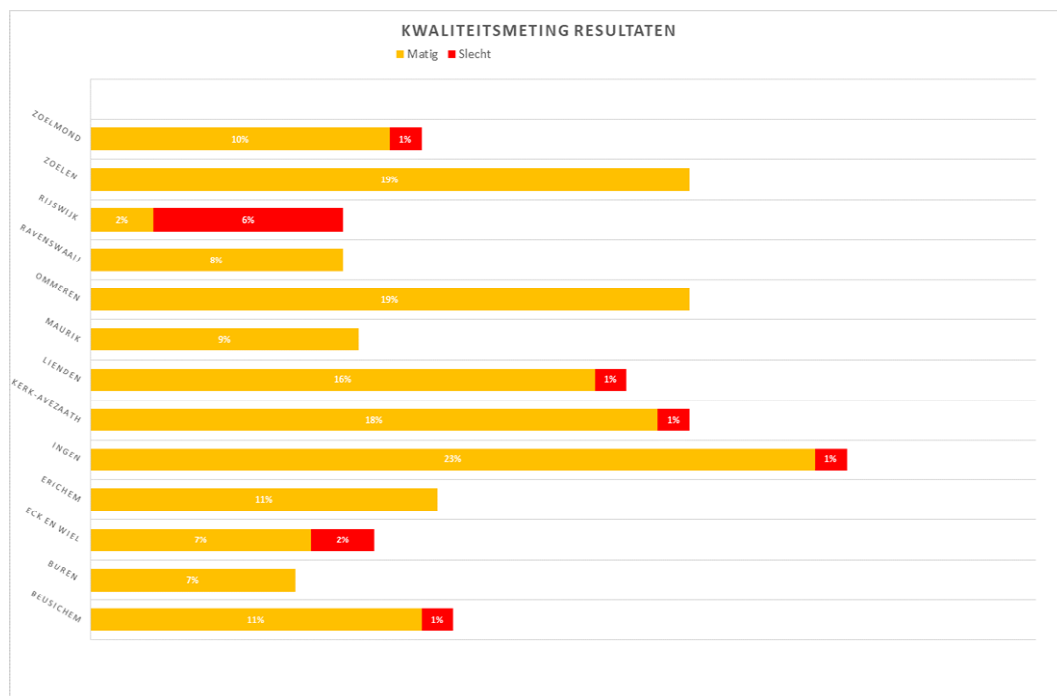
Hoe langer het duurt voordat deze herstelwerkzaamheden uitgevoerd worden, hoe verder het plantvak verslechterd en hoe hoger de kosten voor herstel en onderhoud worden. Op dit moment zijn er geen financiële middelen beschikbaar om deze werkzaamheden uit te voeren. In paragraaf 7.3 is een financieringsvoorstel gedaan.

Kwaliteitsmeting kernen

In 2018 is een fysieke kwaliteitsmeting gedaan van het openbaar groen binnen de bebouwde kom. Daarbij zijn (blok)hagen, bosplantsoen, grasvegetatie/grassen en beplantingsvakken beoordeeld. Bermen, bomen en andere beplanting in het buitengebied zijn niet meegenomen.

Met deze meting hebben we inzicht gekregen in de technische staat/levensduur van de beplanting en de aansluiting van de groeninrichting op de functies in de omgeving. De uitkomsten laten zien in hoeverre de gemeente voldoet aan het afgesproken kwaliteitsniveau. Vervolgens hebben we (vervangings)maatregelen aangegeven die nodig zijn, om daar waar niet voldaan wordt aan de afgesproken kwaliteit, dit alsnog te kunnen behalen en een verbeterde uitstraling van het groen te leveren.

Van het totale areaaloppervlak van de kernen is 15% van de groenvlakken als 'onvoldoende' beoordeeld. Dat betekent dat ongeveer 110.000 m² van het groen niet voldoet aan de kwaliteit en dat hier kapitaalsvernietiging aanwezig is. Dit wordt meestal veroorzaakt doordat plantvakken (gedeeltelijk) kaal zijn en beplanting niet vitaal genoeg is om het plantvak dicht te groeien. In de kwaliteitsmeting is de onderverdeling gemaakt in de scores 'goed' (voldoende kwaliteit), 'matig' (onvoldoende kwaliteit gedeelte plantvlak) en 'slecht' (onvoldoende kwaliteit overgrote tot gehele plantvlak). Zowel de plantvlakken die matig of slecht scoren dienen aangepakt te worden (zie Figuur 3).

Figuur 3 resultaten kwaliteitsmetingen per kern (2018)

Eén plantvak met een matige/slechte kwaliteit verstoort het aanzicht van een hele straat. Met eenmalige en structurele vervangingen kan de technische kwaliteit en uitstraling van het groen opnieuw worden verbeterd. Hoe langer hiermee gewacht wordt, hoe meer areaal beplanting verslechterd en hoe hoger de onderhouds- en vervangingskosten worden.

- Eenmalige vervanging: beplantingsvakken die een levensduur van <5 jaar hebben worden door middel van een eenmalige ingreep hersteld.
- Structurele vervangingen: Gemiddeld gaat een plantvak ongeveer 30 jaar mee. Naar mate een plantvak ouder wordt, neemt de vitaliteit en groeikracht af en ontstaat uitval in het plantvak. Door jaarlijks een deel van de (oudere) beplanting te vervangen, worden grootschalige achterstanden voorkomen. Ook het beheer wordt dan efficiënter, omdat met minder werkhandelingen een beter kwaliteitsniveau wordt bereikt (zie paragraaf 6.6 voor verdere toelichting).

Het uitvoeren van eenmalige en structurele vervangingen kan niet vanuit het reguliere onderhoudsbudget betaald worden. Hiervoor dient apart budget beschikbaar gesteld te worden.

Waar staat je Gemeente (WSJG) burgerpeiling

Voor de kwaliteit van het groen is niet alleen de fysieke staat van het groen is belangrijk, ook de mening van de inwoner telt. Hoe kijken zij aan tegen het groen en wat vinden zij daarvan? Tijdens de WSJG burgerpeiling in 2019 hebben inwoners kunnen aangegeven hoe tevreden zij zijn met de voorzieningen en het onderhoud van perken en plantsoenen in de gemeente Buren. In Tabel 4 zijn de resultaten te zien van deze peiling.

Tabel 4 resultaten WSJG burgerpeiling 2019

		2014		2019	
		Buren	Nederland	Buren	Nederland
De buurt is schoon	% (helemaal) mee eens	69%	66%	64%	60%
In de buurt zijn weinig tot geen dingen kapot	% (helemaal) mee eens	79%	77%	73%	74%
Perken, plantsoenen en parken in de buurt zijn goed onderhouden	% (helemaal) mee eens	52%	59%	49%	56%
Speelvoorzieningen (kinderen tot 12 jaar)	% (zeer) tevreden	58%	61%	58%	63%
Straten, paden en trottoirs in de buurt zijn goed begaanbaar	% (helemaal) mee eens	61%	63%	60%	61%
voldoende groen in de buurt	% (helemaal) mee eens	89%	86%	86%	79%

In de burgerpeiling van 2019 is te zien dat de kwaliteit van de beplanting terugloopt. Inwoners waarderen de inrichting van perken en plantsoenen lager dan tijdens de burgerpeiling van 2014.

5 Welke kaders zijn er?

Binnen dit beheerplan groen wordt rekening gehouden met wettelijke kaders, beheer- en beleidskaders vanuit de gemeente en nieuwe of relevante ontwikkelingen voor de toekomst van groenbeheer.

5.1 Wettelijke kaders

Wet Natuurbescherming

Sinds 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht. Het beheer en onderhoud dienen zorgvuldig uitgevoerd te worden, zodat dit geen negatieve effecten heeft op de flora en fauna. Enkele aandachtspunten uit de nieuwe Natuurbeschermingswet zijn:

- De bescherming van flora en fauna is gericht op de gunstige staat van instandhouding van populaties. Zo kunnen maatregelen die (op één bepaalde plek die van belang is) voor een bepaalde soort een negatief effect zullen hebben, doorgang vinden als op een andere plek extra maatregelen genomen worden genomen die positief effect hebben op de populatie.
- De verantwoordelijkheid voor bijvoorbeeld ontheffingen ligt bij de provincies in plaats van de landelijke overheid. De provincie Gelderland stemt haar regelgeving af op lokale omstandigheden en soorten.

Bij de uitvoering van het groenonderhoud houdt de Avri rekening met deze wet. Ze werken volgens een vaste leidraad en protocollen, om negatieve effecten op de (beschermde) flora en fauna te voorkomen. Een voorbeeld hiervan is het controleren van de beplanting en rietkragen op nesten, voordat deze gesnoeid of gemaaid worden.

Zorgplicht bomen

De gemeente heeft een zorgplicht voor haar bomen. Bij schade door bijvoorbeeld takval of omwaaien moet de gemeente aantonen dat zij al het mogelijke heeft gedaan om de schade te voorkomen. Dit doet de gemeente door periodiek (minimaal een keer per drie jaar) elke boom te controleren op gebreken. Bomen met een grote gevaarzetting worden vaker gecontroleerd. De inspectiegegevens worden vastgelegd in een beheersysteem en benodigde (onderhouds-)maatregelen worden uitgevoerd en geregistreerd.

Chemische bestrijdingsmiddelen

Vanuit de Europese overheid zijn eisen gesteld aan het gebruik van chemische middelen in het openbaar groen. In de gemeente Buren wordt sinds 2017 geen gebruikgemaakt van chemische (bestrijdings-)middelen. Dit betekent dat het beheer op een andere manier moet worden uitgevoerd, dat onkruidbestrijding vaker moet plaatsvinden en dat het soms wenselijk is de inrichting aan te passen, zodat onkruidgroei wordt tegen gegaan. Ook is er een aanpassing in het verwachtingsbeeld van inwoners nodig.

Unielijst invasieve exoten (2016)

Vanuit Europa is een Europese verordening ontwikkeld om de schade die invasieve exoten veroorzaken zo effectief mogelijk aan te pakken. In deze verordening staan een aantal verboden om schade in de Europese Unie zoveel mogelijk te voorkomen. Onderdeel van de verordening is de Unielijst. Hierop staan soorten die al in delen van de Europese Unie voorkomen en schade toebrengen; of dit in de toekomst waarschijnlijk gaan doen. Soorten op deze lijst mogen niet worden gehouden, gekweekt, geteeld of laten voortplanten. Ook mogen ze niet worden verhandeld, gebruikt, ingevoerd, uitgevoerd, doorgevoerd of worden vrijgelaten.

Besluit Begroting en verantwoording

In 2017 is het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geactualiseerd. Hierin zijn ook definities opgenomen over het begroten en onderverdelen van onderhoud aan kapitaalgoederen. Vanuit de BBV wordt de volgende indeling gemaakt, te weten:

1. Klein en groot onderhoud: houdt of brengt een object in goede, oorspronkelijke staat en is dus niet van invloed op de bepaalde levensduur (afschrijvingstermijn) van het object.
 - a. Klein onderhoud: preventieve maatregelen en dagelijkse reparaties.
 - b. Groot onderhoud: uitvoeren van correctieve maatregelen, als gevolg van slijtage na een langere periode van gebruik. Groot onderhoud is gepland en veelal ingrijpend van aard en betreft een groot of belangrijk deel van het project.
2. (Vervangings-)Investerings: Vervanging van een bestaand object als gevolg van economische veroudering. Evenals een significante kwaliteitsverbetering, bijvoorbeeld renovatie en reconstructie.

Groot onderhoud kunnen we op twee manieren verwerken:

1. Kosten in jaar van uitvoering ten laste van de exploitatie (jaarlijks ramen in de begroting);
2. Kosten in jaar van uitvoering ten laste van een onderhoudsvoorziening. Hierbij is een actueel beheerplan verplicht.

In het BBV is verder vastgelegd dat de begroting en het jaarverslag van de gemeente een paragraaf 'Onderhoud kapitaalgoederen' moet bevatten. In deze paragraaf moet het beleidskader, de financiële consequenties van dit beleidskader en de financiële consequenties en de vertaling in de begroting zijn opgenomen.

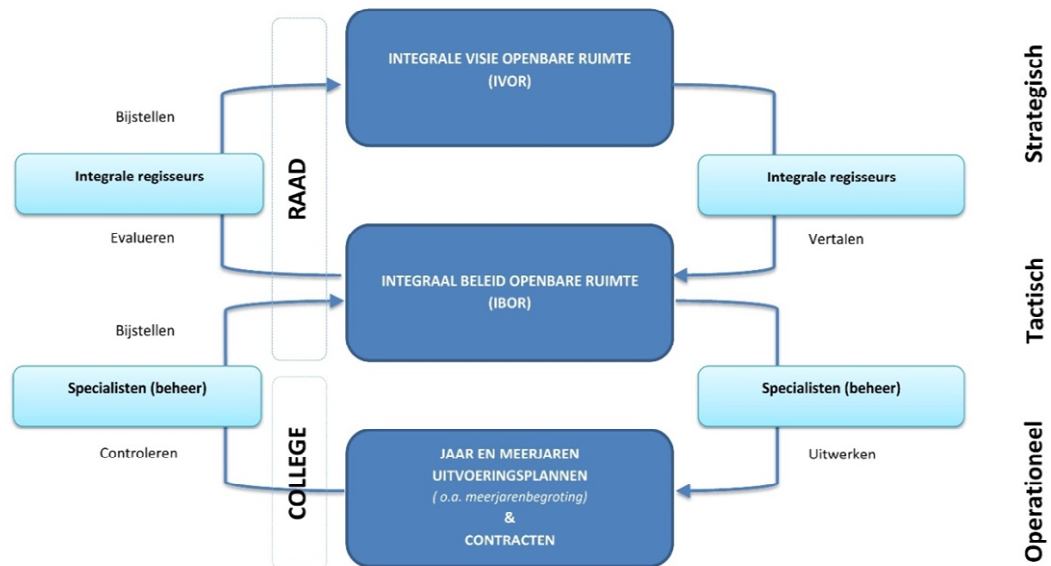
5.2 Andere beheer- en beleidskaders

Integrale Visie Openbare Ruimte (IVOR) (2014)

Deze visie vormt het strategische kader voor de ontwikkeling van de openbare ruimte tot 2023. De visie omschrijft de waarden, belangen, ambities, verantwoordelijkheden en sturing van de openbare ruimte waarmee rekening moet worden gehouden in het beheerplan groen. De visie (vanuit de IVOR) is vertaald naar het Integraal Beleid Openbare ruimte (IBOR). Vooral de IVOR en IBOR bevatten een groot aantal elementen die terugkomen in het beheerplan groen.

Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) (2016)

Het integraal beleid vormt het strategische kader voor de ontwikkeling van de openbare ruimte. De integrale visie is een strategisch document. In de gemeente Buren worden de meeste plannen (mede) op deze visie gebaseerd. Op tactisch niveau worden de beleidsuitgangspunten vastgelegd. De beheerplannen en de contracten geven richting aan de uitvoeringsplannen. Het beleidsplan groen is een verdieping op het integrale IBOR, het beheerplan groen voorziet in de verdere uitwerking op deze verdieping.

Figuur 4 Integrale visie openbare ruimte

Coalitieakkoord 'Daadkrachtig en kerngericht' (2020)

Het coalitieakkoord is een akkoord op hoofdlijnen waarin de politieke koers voor de periode 2020-2022 is bepaald. Het akkoord omvat ook concrete afspraken en keuzes die invloed hebben op de Programmabegroting 2020. Burgemeester en wethouders werken in het eerste kwartaal van 2020 het coalitieakkoord verder uit tot een uitvoeringsagenda.

Gericht op de openbare ruimte zijn concrete afspraken gemaakt die invloed hebben of kunnen hebben op het beheer in de openbare ruimte:

- In 2020 evalueren we het afvalbeleid bij de Avri.
- We voeren in 2020 een evaluatie uit op de IBOR-taken (integraal beheer openbare ruimte). We onderzoeken daarbij de mogelijkheden om de taken op een andere manier uit te voeren, bijvoorbeeld door lokale ondernemers.
- We bevorderen biodiversiteit. Bijvoorbeeld door het beheer van de openbare ruimte op een andere manier uit te voeren.
- We houden de klompenpaden duurzaam in stand. Daarvoor reserveren we in 2020 € 7.500 en vanaf 2021 structureel € 23.500.
- We reserveren geld voor het actualiseren van het begraafplaatsenbeleid. In 2020 € 53.000, in 2021 € 58.000 en vanaf 2022 structureel € 43.000.

Het vergroten van de biodiversiteit heeft op korte termijn de meest directe invloed op het groenbeheer. De evaluaties (IBOR-taken en afvalbeleid Avri) vinden in eerste instantie op organisatorisch niveau plaats en de beschikbaar gestelde budgetten (ten behoeve van klompenpaden en actualisatie begraafplaatsenbeleid) vallen buiten het budget van groenbeheer. Omdat deze afspraken op termijn ook invloed kunnen hebben op het groenbeheer, zijn ze hier wel benoemd.

5.3 Ontwikkelingen binnen het groen

Binnen onze leefomgeving spelen een aantal nieuwe ontwikkelingen die ook relevant zijn in het groenbeheer. In het nieuwe beleidsplan groen worden de kaders vanuit deze ontwikkelingen vastgelegd, waarna deze in het groenbeheer verder ontwikkeld kunnen worden, om in de praktijk het beheer daarop aan te passen.

5.3.1 *Klimaat en duurzaamheid*

Aanwezigheid van groen heeft een positief effect op ons klimaat. Zo daalt de temperatuur in een groene omgeving, waardoor mensen in onze dorpen langer buiten willen verblijven. Tijdens piekbuien kan groen bijdragen aan het verminderen van wateroverlast. Inwoners en bezoekers ervaren een prettige leefomgeving wanneer ze worden omgeven door groen. Groen dat goed onderhouden wordt, verhoogd die prettige ervaring.

Ook tussen de dorpen in ons buitengebied heeft de aanwezigheid van goed onderhouden groen invloed op het verblijf en recreëren in het buitengebied. Het groen in dorpen en aangrenzend buitengebied nodigt uit te gaan bewegen, zoals het maken van een korte wandeling. Reden te meer om ook aandacht te schenken aan het groen tussen de dorpen. Ons openbaar groen in en om de dorpen draagt bij aan het afvangen van fijnstof en CO₂, waardoor de luchtkwaliteit in onze directe omgeving wordt verbeterd.

Duurzaam (her)inrichten en vervolgens goed beheren van de openbare ruimte draagt bij aan een langere levensduur van onze beplanting. Daarnaast moet er bij (her)inrichtingen rekening gehouden worden met de opgaven vanuit klimaatadaptatie en het behouden (en zelfs versterken) van de groenstructuur voor een prettig leefklimaat binnen de kernen.

In het beleid wordt stilgestaan bij de opgaven die liggen bij duurzaamheid en klimaat. Deze ontwikkelingen zijn groter dan alleen binnen het groenbeheer. Wel heeft groenbeheer hier een belangrijke rol in. Er moet aan de voorkant al rekening gehouden worden bij het uitwerken van de uitdagingen die liggen bij deze opgaven.

De kansen en risico's van deze ontwikkeling voor het groenbeheer zijn:

- Kernen krijgen een beter leefklimaat door in te zetten op meer en betere toepassing van groen;
- Groen kan worden ingezet om doelstellingen op het gebied van klimaat- en duurzaamheidsopgaven te helpen verwezenlijken en moet aan de voorkant meegenomen worden in de plannen;
- Aansturen op bewust beheer bij uitvoerende partijen, hiermee kan ook vanuit het beheer zelf de uitstoot van broeikasgassen worden verminderd (meer CO₂ bewust beheren);
- Omvormingskansen (steen naar beplanting) bij de gemeente maar ook bij inwoners in de eigen tuin. Het promoten en faciliteren door de gemeente richting inwoners is belangrijk. Daarnaast is een inventarisatie van het groenbeheer nodig om binnen de gemeente in beeld te brengen welke mogelijkheden er zijn.

- Hittestress wordt een groter probleem naarmate hier niet preventief naar wordt gehandeld;
- Zonder een robuuste en gezonde groene basis kan de druk op het bestaande groen (te) groot worden, wanneer klimaatopgaven hun beroep zullen doen op groen;
- Inpassingen van duurzame ontwikkelingen, zoals zonnepanelen kunnen andere duurzaamheidsbelangen hebben. Dit past niet bij een duurzame groenstructuur en de druk op groen vergroot als hier geen duidelijke kaders aan gesteld worden.

5.3.2 Biodiversiteit

Biodiversiteit in groenbeheer draagt bij aan een duurzame leefomgeving. Het is niet alleen goed voor het tegengaan van de opwarming van de aarde, maar ook voor de insecten. De bermen in het buitengebied leveren daar een grote bijdrage aan door middel van biodivers bermbeheer. Dit vraagt een verdere uitwerking van het uitvoeringsplan. In het buitengebied worden de eerste stappen gezet in het veranderen van het beheer richting biodivers beheer.

In de bebouwde kom kan naast de inpassing van specifieke beplanting bij (her)inrichtingsprojecten, ook door ander maaibeheer toe te passen een positief verschil gemaakt worden voor biodiversiteit. Biodiversiteit verhogen binnen de kernen moet anders ingepast worden dan in het buitengebied vanwege de verschillen in gebruikseisen binnen de kernen. Het vraagt een goede uitwerking om het gewenste effect te bereiken waarbij zowel de biodiversiteit als de leefbaarheid binnen de kernen wordt versterkt. Met een juiste inpassing bevordert biodiversiteit binnen en buiten de bebouwde kom en vergroot het leefgebied van insecten en kleine dieren.

De kansen en risico's van deze ontwikkeling voor het groenbeheer zijn:

- Biodivers maaibeheer toepassen in de bermen van het buitengebied zorgt voor verhoging van de biodiversiteit (vraagt verdere ontwikkeling maaibeheerplan);
- Beheer binnen de kernen aanpassen op biodivers beheer, dit vraagt wel een uitwerking toegespitst op beheer binnen de kernen;
- Bloemenmengsels zaaien op kansrijke locaties, bijvoorbeeld een berm in het buitengebied. Daarnaast kan het zaaien van bloemenmengsels samen met inwoners opgepakt worden, bijvoorbeeld door middel van een 'zaai-dag'. Dit is enkel mogelijk wanneer hier voldoende budget voor beschikbaar is;
- Samenwerking zoeken door de gemeente met de werkgroep 'Bij Bewust Betuwe' voor het aanbrengen van bij vriendelijke beplanting in de gemeente;
- Toepassen van diversiteit in beplanting gericht op biodiversiteit bij (her)inrichtingsprojecten.

- De verandering van maaibeheer vraagt om verandering in denkwijze rondom beheer, zowel voor de beheerders en uitvoerders als de inwoners. Dit kost tijd en een zorgvuldige aanpak en planning. Verandering van het maaibeheer heeft ook consequenties voor de onderhoudskosten;
- Het niet volledig doorvoeren van beheer afgestemd op het vergroten van biodiversiteit bij andere beheerwerkzaamheden, zoals bijvoorbeeld sloten uitmaaïen waarbij het vrijgekomen materiaal blijft liggen en geklepeld wordt. Wanneer dit niet goed wordt afgestemd, hebben de beheermaatregelen een negatief effect op biodiversiteit;
- De verandering van het beeld in de openbare ruimte kan als rommelig worden ervaren omdat het anders overkomt dan men gewend is. Wanneer er op bepaalde plekken gemaaid wordt en andere plekken het gras blijft staan, kan dit voor onbegrip bij inwoners zorgen. Duidelijk communiceren naar inwoners over de aanpak en reden van het maaïen is belangrijk en vraagt tijd om te wennen.

5.3.3 *Omgang met ziekten en plagen en invasieve exoten*

Ziekten en plagen

De essentaksterfte en de eikenprocessierups zijn twee voorbeelden van een ziekte en plaag waar de gemeente mee te maken heeft in het groenbeheer. Door onder andere de biodiversiteit te verhogen (door bijvoorbeeld gebruik te maken van diversiteit in boomsoorten en onderbegroeiing zoals kruiden) en actief te bestrijden, wordt de kans op ziekten en plagen verkleind. Op dit moment is er enkel op calamiteitenbasis een 'ziekten en plagen'-budget van € 10.000. Hiermee kan de Avri enkel ad hoc acteren op meldingen van bijvoorbeeld de reuzenberenklauw. Er zijn geen vastgestelde bedragen voor grote aanpakmethodes die nodig zijn om de ziekten en plagen met een goede bestrijdingsaanpak op te kunnen zetten.

Voor de eikenprocessierups moet een beheerplan opgesteld worden. Dit plan is nu nog niet aanwezig, omdat de gemeente eerst is gestart met een pilot met biologische bestrijdingsmiddelen. Voor de eikenprocessierups is een budget van € 30.000 (o.b.v. ervaringscijfers voorgaande jaren) nodig. Afhankelijk van de ontwikkeling van de verspreiding van de rups zal blijken of dit bedrag jaarlijks aangehouden moet worden, om het beheersen van de plaag uit te kunnen voeren.

Voor de essentaksterfte is sinds 2017 voor vijf jaar een totaalbedrag van € 1.500.000 beschikbaar voor het kappen van essen en herplanten van nieuwe bomen. Voor het snoeien van de essen is in 2020 € 36.000 en in 2021 € 22.500 beschikbaar; om zo op de ziekte te kunnen acteren. De budgetten voor de essentaksterfte vallen buiten het reguliere groenbeheerbudget. De resultaten uit het boomtechnisch onderzoek specifiek op de essentaksterfte (uitgevoerd in 2018) zijn in basis leidend voor de aanpak rondom de essentaksterfte in combinatie met de jaarlijkse controle op de essen. In 2020 vindt een zware evaluatie plaats om te bepalen of en welke wijzigingen op het oorspronkelijk vastgestelde plan nodig zijn.

Invasieve exoten

De toename van invasieve exoten, zoals Aziatische duizendknoop en de reuzenberenklauw, is een ontwikkeling die een grote invloed kan hebben in het groenbeheer. Bestrijding van deze exoten brengt extra kosten met zich mee, omdat de gemeente moet voldoen aan de zorgplicht. Vanuit de overheid geldt sinds 2016 een Unielijst waarop invasieve exoten staan vermeld die moeten worden bestreden en beheerst. De bekendste voorbeelden hiervan zijn de reuzenbalsemien en de reuzenberenklauw, maar de lijst bevat ook minder verspreide (water)planten, zoals de verspreidbladige waterpest.

Als soorten van de Unielijst geconstateerd worden, moet de gemeente daar op gaan handelen. De Aziatische duizendknoop is wel een invasieve exoot, maar is (nog) niet opgenomen in de Unielijst. Desondanks is het een plant die wel veel schade kan aanrichten in zijn omgeving, als deze plant niet beheerst wordt. De schade is soms zo groot dat dit tot aansprakelijkheidsclaims kan leiden, als de gemeente niet tijdig handelt vanuit de zorgplicht. De reuzenberenklauw en de Aziatische duizendknoop komen beiden voor in de gemeente Buren. Om te voorkomen dat deze soorten zich verder verspreiden binnen de gemeente, zullen deze soorten moeten worden beheerst en moet er een plan van aanpak worden opgesteld om dit te bereiken. Voor de bestrijding of beheersing van de Aziatische duizendknoop en de reuzenberenklauw is op dit moment geen budget, omdat we hiervoor eerst de plannen van aanpak moeten ontwikkelen binnen de gemeente. Er is hier nog geen budget voor gereserveerd in de begroting.

Plannen van aanpak ziekten, plagen en invasieve exoten

Om actief te bestrijden en beheersen moet er ingezet worden op het opstellen van een plannen van aanpak en inventarisatie van de ziekten, plagen en exotenverspreidingen.

De gemeente volgt daarmee de landelijke trend in de aanpak van de bestrijding en beheersing van de genoemde ziekten, plagen en invasieve exoten. Daarmee kan met doelgerichte bestrijding dan wel beheersing worden geacteerd. Extra kosten ten behoeve van het opstellen van plannen van aanpak, beheersing of bestrijding zijn niet gereserveerd in de begroting.

De kansen en risico's van deze ontwikkeling voor het groenbeheer zijn:

- Diversiteit versterken in beplanting om ziekten en plagen te verkleinen (ook verhogen biodiversiteit);
- Door preventie en beheersing invasieve exoten minimaliseren;
- Leefbaarheid behouden, minimaliseren overlast.

- Wanneer er geen actie wordt ondernomen tegen ziekten, plagen en invasieve exoten, kan de biodiversiteit in gevaar komen;
- Wanneer er geen actie wordt ondernomen, kunnen invasieve exoten schade aanrichten aan bijvoorbeeld funderingen en wegen. Dit kan leiden tot klachten of zelfs aansprakelijkheidsclaims (vooral de Aziatische duizendknoop, reuzenberenklauw);
- Plagen en invasieve exoten kunnen de leefbaarheid van de omgeving ernstig verminderen als deze niet worden aangepakt (vooral de eikenprocessierups en reuzenberenklauw);
- De ontwikkelingen van plagen en ziekten kunnen in de loop der tijd veranderen (positief en negatief). Dit maakt onduidelijk hoe hoog de kosten zullen zijn in komende jaren.

5.3.4 Participatie en zelfbeheer

Inwoners beleven en maken gebruik van het groen in hun woonomgeving. Daarom wil de gemeente haar inwoners betrekken door hen te informeren en inspraak te geven.

Informeren en inspraak

Het is belangrijk dat inwoners worden geïnformeerd over de werkzaamheden die in het groen plaatsvinden. Door uitleg te geven waarom werkzaamheden op een bepaalde manier worden uitgevoerd, ontstaat er inzicht in de gemeentelijke werkwijze en krijgen inwoners meer begrip voor hoe de gemeente haar taken uitvoert.

Allereerst kan de gemeente inwoners informeren wanneer aanpassing van het groen plaatsvindt. Daarnaast kan de gemeente inwoners op de hoogte houden van de onderhoudswerkzaamheden die worden gedaan in het groen. Ook hebben inwoners inspraak bij herinrichtingsprojecten, om mee te kunnen denken over de inrichting van het openbaar gebied.

Kerngericht werken

Als één van de strategische opgaven wil de gemeente Buren ook kerngericht gaan werken. Dit wil zeggen dat de inwoners nog meer betrokken zullen worden bij het beheer van de openbare ruimte. De doelen zijn dat de gemeente beter kan inspelen op de wensen van inwoners, de onderlinge samenwerking verbetert en de kwaliteit van het groen omhooggaat. Het kerngericht werken is nog in een pilotfase. Het is nog niet volledig door te voeren in het beheer van de openbare ruimte. Verdere ontwikkeling vanuit de strategische opgave is nodig. Wel biedt dit kansen en risico's voor het beheer in de openbare ruimte. Waarbij vooral groen, wat een grote belevingswaarde heeft, een grote rol gaat spelen.

De kansen en risico's van deze ontwikkeling voor het groenbeheer zijn:

- Inwoners kunnen actief meedenken over het groen in hun (leef)omgeving;
- Mogelijk ruimte voor zelfbeheer inwoners, bewoners- en natuurverenigingen. Hiervoor is het vastleggen door middel van een contract van belang, om overzicht te houden in de verantwoordelijkheid van het openbaar groen;
- Mogelijkheid om als gemeente te faciliteren in behoeften inwoners.

- Goede communicatie richting inwoners is belangrijk. Dit om inwoners op de hoogte te houden over ontwikkelingen bij het kerngericht werken. Ook weten de inwoners op deze manier wat er met hun bijdrage wordt gedaan. Hiermee wordt er gestuurd op de verwachtingen van de inwoners;
- In het huidige beheerbudget is geen ruimte gereserveerd of beschikbaar voor aanpassingen of opgehaalde wensen van inwoners in de openbare ruimte. Bij het ophalen van wensen zonder beschikbaar budget beïnvloedt dit het vertrouwen en beeld van de gemeente bij inwoners negatief.

6

Welke keuzes hebben we?

Om de keuzemogelijkheden wat betreft het beheerniveau van het groenbeheer in beeld te krijgen, worden in dit hoofdstuk drie scenario's besproken. De ambitie van de gemeente Buren, om de openbare ruimte een representatieve uitstraling te geven die aansluit op de verwachting van haar inwoners en bezoekers, is hierin meegenomen.

Elk scenario geeft aan welke beeldkwaliteit in een structuurdeel gerealiseerd wordt. De eerste twee scenario's zijn vaktechnisch haalbaar, beheerbaar en efficiënt in werkwijze. Het derde scenario is een mogelijkheid tot bezuiniging op de onderhoudskosten, maar pas door te voeren na investering voor de nodige versobering van het groen. Hierbij gaat de onderhoudskwaliteit in de totale openbare ruimte naar beneden. Voordat dit scenario uitgevoerd en doorerekend kan worden, moeten we de inrichting van de openbare ruimte aanpassen op de lagere onderhoudsintensiteit.

Bij elk scenario is aangegeven beeldkwaliteitsniveau per structuurdeel wordt gerealiseerd. Dit is gebaseerd op de gebruiksfunctie van het structuurdeel. Bij de scenario's benoemen we wat de voor- en nadelen zijn en wat de financiële gevolgen zijn. Ten slotte gaan we in op de vervangingswaarde en -kosten voor het groenareaal. De keuze van scenario's staat los van de benodigde vervanging van het groenareaal.

6.1

Uitgangspunten scenarioberekening

Uitgangspunten van het groenareaal zijn:

- We rekenen met de arealen vanuit de Avri en van de kwaliteitsinspectie (uitgevoerd in 2018). Deze gegevens zijn het meest actueel omdat het gemeentelijke beheersysteem nog niet volledig up-to-date is. Vanwege de (landelijke) omzetting naar de BGT hebben veel gemeentes hun beheersysteem nog niet volledig op orde;
- De beplanting en grassen op de sportparken maken geen onderdeel uit van de scenarioberekeningen;
- De bomen op de sportparken zijn sinds 2019 wel meegenomen.

Overige uitgangspunten voor het berekenen van het jaarlijks benodigd budget:

- Er is gerekend met marktconforme prijzen volgens BTL Advies (prijspeil 2019);
- De kwaliteitsniveaus waarmee gerekend is, zijn afkomstig uit het integraal beeldkwaliteitsplan Buren. Deze zijn grotendeels gelijk aan de landelijke kwaliteitsnorm van de CROW, maar wijken op enkele uitzonderingen af;
- De berekeningen zijn gebaseerd op de instandhouding van het bestaande groen met onder andere dezelfde beheergroepen en onderhoudsmaatregelen;
- De staatkosten (calamiteiten, coördinatie, transportverlet en verkeersmaatregelen) zijn meegenomen in de berekeningen;
- Alleen kosten voor dagelijks beheer en groot onderhoud zijn opgenomen. Kosten voor vervanging zijn afzonderlijk inzichtelijk gemaakt;
- Onderhoud van de begraafplaatsen vindt altijd plaats op kwaliteitsniveau A. De kosten voor het onderhoud van de begraafplaatsen zijn apart inzichtelijk gemaakt, omdat niet alles wordt betaald vanuit het onderhoudsbudget van groen.

6.2 Scenario I: 'plus'

In het eerste scenario worden veel structuurdelen op kwaliteitsniveau A onderhouden, zodat de belangrijke (wegen)structuren en locaties een hoogwaardige, representatieve uitstraling hebben.

De woonwijken worden op een kwaliteitsniveau B onderhouden. Dit kwaliteitsniveau sluit goed aan bij de aanwezige beheergroepen in de woonwijken.

De werkomgeving en het buitengebied zijn ingericht op een extensief beheer. Met de uitvoering van het onderhoud wordt daarom ingezet op kwaliteitsniveau C.

Structuurdelen	Kwaliteitsniveau	Onderhoudskosten per structuurdelen
Historische wegenstructuur	A	€ 204.000
Woonwijken	B	€ 192.000
Werkomgeving	C	€ 40.000
Centrum	A	€ 25.000
Buitengebied	C	€ 1.475.000
Terreinen bij bijzondere objecten	A	€ 71.000
Subtotaal		€ 2.007.000
Begraafplaatsen*	A	€ 69.800
Totaal		€ 2.075.800

* Onderhoudskosten begraafplaatsen vallen onder exploitatie van begraafplaatsen.

Voordelen:

- Netjes en verzorgde (representatieve) buitenruimte in het centrum, historische wegenstructuur en terreinen bij bijzondere objecten;
- Geen kapitaalvernietiging in de kernen, omdat het gekozen kwaliteitsniveau aansluit bij de aanwezige beplanting.

Nadelen:

- Hogere risico's op aansprakelijkheid op groen in het buitengebied en de werkomgeving;
- Kans op kapitaalvernietiging op groen in het buitengebied en de werkomgeving.

6.3 Scenario II: 'basis' (huidige scenario)

In scenario II onderhouden we het centrum en de begraafplaatsen op kwaliteitsniveau A, met aandacht voor kwaliteit en netheid. Het resultaat is een aantrekkelijke en verzorgde buitenruimte die inwoners en bezoekers hoog waarderen.

De historische wegenstructuur, woonwijken en terreinen bij bijzondere objecten worden functioneel onderhouden op kwaliteitsniveau B. Dit betekent dat we de beheerintensiteit van het groen baseren op de instandhouding van de beplanting en het laten functioneren van de openbare ruimte. Voorbeelden hiervan zijn het cyclische snoeien van beplanting zodat de trottoirs goed beloopbaar blijven. Het buitengebied en de werkomgeving worden in dit scenario op kwaliteitsniveau C onderhouden. Dat betekent dat de inrichting sober is en een natuurlijke uitstraling heeft.

In scenario II is uitgegaan van het standaard basisonderhoud. Met de bezuinigingsronde van november 2019 is vastgesteld dat er € 190.000 bezuinigd moet worden op het groenbeheer. De bezuiniging is niet passend bij het beheer van het huidige scenario, daarom is deze € 190.000 als taakstelling gesteld. Hierbij moeten verschillende beheermaatregelen op een lager niveau beheerd worden.

In de marktconforme berekening wordt dit verwerkt als vast bedrag, waarbij we de voorgestelde veranderingen in het beheer vertalen naar een verandering in beheer. In paragraaf 7.2 wordt de bezuiniging meegerekend in het scenario. De effecten van deze bezuinigingsmaatregelen in het groenbeheer zijn beschreven in paragraaf 6.7.

Structuurdelen	Kwaliteitsniveau	Onderhoudskosten per structuurdelen
Historische wegenstructuur	B	€ 189.500
Woonwijken	B	€ 178.000
Werkomgeving	C	€ 37.000
Centrum	A	€ 23.000
Buitengebied	C	€ 1.368.000
Terreinen bij bijzondere objecten	B	€ 65.000
Subtotaal		€ 1.860.500
Begraafplaatsen*	A	€ 69.800
Totaal		€ 1.929.300

* Onderhoudskosten begraafplaatsen vallen onder exploitatie van begraafplaatsen.

Voordelen:

- Netjes en verzorgde (representatieve) buitenruimte in de kernen;
- Weinig tot geen kapitaalsvernietiging in de kernen;
- Beheerniveau passend bij de gebruiksfunctie van de structuurdelen in combinatie met beheergroepen.

Nadelen:

- Hogere risico's op aansprakelijkheid op groen in het buitengebieden de werkomgeving;
- Kans op kapitaalvernietiging op groen in het buitengebied en de werkomgeving.

6.4

Scenario III: 'sober'

In scenario III voeren we al het onderhoud uit op kwaliteitsniveau C, uitgezonderd de begraafplaatsen. Dat betekent dat we in de gehele gemeente een extensief onderhoudsregime toepassen.

De huidige beplanting is niet overal geschikt om op de lagere onderhoudskwaliteit te onderhouden. Voor de uitvoering van dit scenario is het noodzakelijk eerst omvormingen in het groen uit te voeren. Het is op dit moment niet mogelijk de onderhoudskosten voor dit scenario te berekenen.

Structuurdelen	Kwaliteitsniveau	Onderhoudskosten per structuurdelen
Historische wegenstructuur	C	-
Woonwijken	C	-
Werkomgeving	C	-
Centrum	C	-
Buitengebied	C	-
Terreinen bij bijzondere objecten	C	-
Subtotaal		-
Begraafplaatsen*	A	-
Totaal		-

Voordelen:

- Minder onderhoud;
- Door het minder onderhoud zijn er mogelijk lagere onderhoudskosten dan bij het huidige scenario. Een exacte inschatting van de kosten is niet te geven, omdat in de scenarioberekening met de huidige araalgegevens wordt gerekend.

Nadelen:

- Zeer grote kans op kapitaalsvernietiging van het groen;
- Hele grote risico's op aansprakelijkheid van het groen als alleen grote schades worden aangepakt;
- Geen mogelijkheid om grote vervangingen aan te pakken;
- Grote kans op klachten en/of meldingen van inwoners. De tevredenheid van inwoners is op dit moment aan het afnemen (bij het huidige scenario). Wanneer dit scenario wordt terug geschaald naar een sobere variant, vergroot dit de kans op klachten en meldingen.
- In het verleden versoberde plantvakken zijn door inwoners negatief ontvangen, verdere versobering zal hoogstwaarschijnlijk nog meer weerstand oproepen bij inwoners.
- Verschillende andere gemeenten hebben dit scenario gekozen en vervolgens binnen een paar jaar weer teruggedraaid naar een hoger kwaliteitsniveau. Dit in verband met kapitaalsvernietiging, ontevredenheid bij inwoners en de risico's op aansprakelijkheid.
- Omvorming van beplanting naar grasvakken kan leiden tot meer overlast van hondenpoep.

Omvormingen t.b.v. aanpassing van de inrichting naar kwaliteitsniveau C

Voor een praktische haalbaarheid van de verschillende kwaliteitsniveaus is het van belang dat de inrichting van de openbare ruimte is afgestemd op het beheer wat plaatsvindt bij een kwaliteitsniveau. De keuze voor een kwaliteitsniveau C betekent dat de hoeveelheid onderhoud verminderd. Dit leidt tot kapitaalsvernietiging en achteruitgang van de groene kwaliteit.

Voorbeeld:

Vaste planten worden altijd op een kwaliteitsniveau A onderhouden, omdat vaste planten veel specifiek onderhoud vergen. Bosplantsoen daarentegen wordt op kwaliteitsniveau B of C onderhouden, omdat deze beheergroep minder onderhoud nodig heeft zonder dat dit een onverzorgde uitstraling geeft.

Het aanpassen van de huidige groeninrichting naar beheergroepen die aansluiten bij kwaliteitsniveau C betekent extra omvormingskosten. Beheergroepen als sierheesters, rozen, hagen en vaste planten moeten worden vervangen door bosplantsoen of gazons. In Tabel 5 is per beheergroep aangegeven in welk kwaliteitsniveau het toegepast kan worden en wat de kosten voor omvorming zijn.

Tabel 5 haalbare kwaliteitsniveaus per type beheergroep

Beheergroep	Kwaliteitsniveaus			Areaal
	A	B	C	
<i>Bomen</i>	X	X	X	23.488 stuks
<i>Opgaande heesters en botanische rozen</i>	X	X	Niet haalbaar	45 are
<i>Bodembedekkende beplanting</i>	X	X	Niet haalbaar	1119 are
<i>Struikroos</i>	X	Niet haalbaar	Niet haalbaar	16 are
<i>Halfopgaande heesters</i>	X	X	Niet haalbaar	997 are
<i>Haag</i>	X	X	Niet haalbaar	660 are
<i>Vaste planten</i>	X	Niet haalbaar	Niet haalbaar	2 are
<i>Blokhaag</i>	X	X	Niet haalbaar	512 are
<i>Bos</i>	Niet haalbaar	X	X	885 are
<i>Bosplantsoen</i>	Niet haalbaar	X	X	2226 are
<i>Gazon</i>	X	X	X	6419 are
<i>Berm</i>	X	X	X	23.406 are
<i>Ecobeheer</i>	Niet haalbaar	Niet haalbaar	X	116 are
<i>Oevervegetatie</i>	Niet haalbaar	X	X	39 are
Areaal omvorming				33.651 are
Inschatting omvormingskosten				€ 1.340.000

6.5 Advies kwaliteitskeuze groenonderhoud

Het advies is om volledig te kiezen voor behoud van het huidige beheerniveau (scenario II 'basis'). Dit sluit aan bij de gemeentelijke ambities voor hogere biodiversiteit en een representatieve uitstraling. Ook voorkomt het een versnelde teruggang in onderhoudskwaliteit. Dit scenario past goed bij de uitkomsten van de kwaliteitsmeting en reacties van de inwoners.

In scenario II is een duidelijke differentiatie aanwezig tussen structuurdelen, gebaseerd op de functies en het gebruik. Door de beplanting op kwaliteitsniveau B in plaats van kwaliteitsniveau C te onderhouden, gaat het minder snel achteruit. Hierdoor kan de beplanting zijn verwachte levensduur van 30 jaar bereiken. Met scenario II treedt geen kapitaalsvernietiging op.

Het blijft bij alle beheerscenario's noodzakelijk een kwaliteitsimpuls (eenmalige vervangingen) uit te voeren, om de plantvakken die nu niet op het afgesproken kwaliteitsniveau liggen te herstellen, zoals is gesteld in paragraaf 4.2.1. Ook de structurele vervangingen blijven noodzakelijk om beplanting aan het afgesproken kwaliteitsniveau te laten voldoen. De financiële uitwerking volgt in hoofdstuk 7.

Gekoppeld aan het advies voor de kwaliteitskeuze voor het groenonderhoud, is het advies om de bezuinigingsmaatregelen terug te draaien. De bezuinigingsmaatregelen, de effecten en het advies voor het terugdraaien worden in paragraaf 6.7 verder besproken.

6.6 Structurele vervangingskosten als gevolg van afschrijving beplanting

Groen heeft net als andere inrichtingselementen een beperkte levensduur. Naarmate beplanting ouder wordt, gaat deze in kwaliteit en groeikracht achteruit. Gevolg is dat beplanting vervangen moet worden. Deze vervanging maakt geen onderdeel uit van het reguliere beheer- en onderhoudsbudget en vraagt daarom om een aparte (en tijds) reservering van financiële middelen.

Er is geen structureel budget voor grotere vervangingen, als de beplanting 'op' is en aan het einde van haar levensduur. Veel gemeenten hadden van oudsher geen budget beschikbaar, maar de noodzaak voor structurele vervanging is inmiddels bewezen. Daarom wordt er binnen gemeenten tegenwoordig steeds meer een structureel budget ingedeekt. Na het wegwerken van het achterstallig onderhoud in het vervangen van oude beplanting, moet er voorzien worden in structurele vervangingskosten. Deze kosten zijn nodig vanaf 2026.

Op basis van ervaring en vaktechnische kennis is bij de kwaliteitsmeting openbare ruimte gemeente Buren (2018) een inschatting gemaakt van de benodigde financiële middelen. Op basis van onderstaande uitgangspunten is het jaarlijks benodigd vervangingsbudget geraamd op € 131.000 (zie paragraaf 7.4 voor de berekening van dit bedrag).

Uit: kwaliteitsmeting openbare ruimte gemeente Buren, 2018

Levensduur

De levensduur van de beplantingen wordt theoretisch bepaald. De levensduur is gekoppeld aan het streven naar kwaliteitsniveau (B). Met uitzondering van de grasvegetatie, geldt dat voor beheergroepen de levensduur bij onderhoudsniveau C korter is dan bij kwaliteitsniveau A of B. Tussen de kwaliteitsniveaus A en B zit geen verschil in de theoretische levensduur.

De theoretische levensduur is aangehouden als afschrijfperiode van de beplantingen. Dit betekent dat de vervangingskosten over deze periode verrekend worden. Tabel 7.3 geeft de theoretische levensduur (bij kwaliteitsniveau B) en de vervangingskosten per jaar.

Leeftijdsopbouw aanwezige beplanting

Bij de kwaliteitsmeting is een inschatting gemaakt van de restlevensduur van de beplanting. Deze varieert van <2 jaar tot maximaal 30 jaar. Hierbij is aangegeven dat:

- Beplanting met een restlevensduur van 5 jaar of korter: de vervangingsopgaven moeten op korte termijn uitgevoerd worden (eenmalige maatregelen, zie ook paragraaf 7.4 kwaliteitsimpuls).
- Beplanting met een restlevensduur meer dan 5 jaar: de vervangingsopgaven worden opgenomen in de structurele vervangingsopgaven.

Uitvoering vervangingen

Bij vervangingsopgaven wordt uitgegaan van een gelijkwaardige vervanging van de groenvakken: een heestervak wordt vervangen voor een heestervak. Hierbij worden grofweg de volgende werkzaamheden uitgevoerd: het verwijderen bestaande begroeiing, het bewerken en optimaliseren van de ondergrond, het aanbrengen nieuwe beplanting en het bieden van nazorg (water geven, e.d.).

Na uitvoer van de eenmalige maatregelen (komende vijf jaar) is het mogelijk de structurele vervangingsopgaven op te pakken. Prioritering van de werkzaamheden kan plaatsvinden naar de actuele inschatting van de restlevensduur. Vanuit kostentechnisch aspect is het aan te bevelen de werkzaamheden zoveel mogelijk geclusterd per kern uit te voeren.

Kwaliteitsniveau van invloed op vervangingsmoment

Bij het kwaliteitsniveau A en B wordt voldoende onderhoud uitgevoerd om de beplanting normaal in stand te houden. De levensduur van de beplanting is dan bepalend voor de vervangingscyclus. Bij onderhoud op kwaliteitsniveau C vindt over het algemeen minder onderhoud plaats, waardoor beplanting (hagen, heesters e.d.) minder snel herstelt en dus eerder vervangen moet worden.

Advies

Beplanting die aan het eind van zijn levensduur komt, moet worden vervangen. Het is wenselijk deze vervangingen geleidelijk door te voeren en hiermee de leeftijdsopbouw van de beplanting in de gemeente te spreiden. Voorstel is om jaarlijks een gedeelte van het groen te vervangen, zodat op termijn een gevarieerde opbouw van de beplanting ontstaat. Uitval van een enkel plantvak zal dan minder snel tot een vermindering van de totale kwaliteit in de openbare ruimte leiden.

Voor het vervangen van beplanting zijn geen financiële middelen beschikbaar gesteld. Wil de gemeente deze vervangingen jaarlijks kunnen uitvoeren, dan moet hiervoor een budget beschikbaar worden gesteld. Het uitblijven van vervangingen betekent dat de hoeveelheid groen wat aan vervanging toe is jaarlijks toeneemt en het benodigde budget groter wordt. Het uitblijven van vervanging kan ook leiden tot risico's (ongewenst gebruik, gevaarzetting e.d.) en een verwaarloosde openbare ruimte.

6.7 Effecten van ingevoerde bezuinigingen op beheerkwaliteit 'basis'

Het verlaagde beheerbudget voor 2020 door de invoering van de bezuiniging, is niet voldoende om de benodigde beeldkwaliteit te behouden, zonder dat daarbij kapitaalsvernietiging veroorzaakt wordt. De bezuinigingsmaatregelen op de begroting van 2020 hebben zodanig effect op de kwaliteit van de openbare ruimte, dat deze niet meer voldoet aan de benodigde en geadviseerde kwaliteitseisen. Hier is bij het onderzoeken van de zoekrichting 'openbaar groen en openluchtrecreatie' op gewezen:

Zoekrichtingen begroting 2020 – 7. Openbaar groen en openluchtrecreatie:

Wat zijn de kosten?

De waarde van het openbaar groen neemt af. Dit is een soort kapitaalsvernietiging, want de gemeente wil uiteindelijk een bepaald niveau bewaren, ook na een aantal jaren minder onderhoud. Er zijn misschien hogere vervangingsinvesteringen nodig, omdat het openbaar groen dat slecht onderhouden wordt eerder afsterft.

Juridisch gezien kan dit besluit de gemeente geld kosten, omdat de kans dat de gemeente aansprakelijk wordt gesteld voor ontoereikend onderhoud toeneemt.

Wat zijn de risico's?

De risico's zijn dat de kwaliteit van het openbaar groen verslechterd en we alsnog een inhaalslag moeten maken. Dus een hogere investering voor herstel. De gemeente wil uiteindelijk een bepaalde basis van openbaar groen in stand houden.

Verder is het een risico dat de inwoners ontevreden zullen worden (imagooverlies) over dit nieuwe beleid, omdat zij anders gewend zijn en andere belangen hebben. Bijvoorbeeld recreëren en kwaliteit leefomgeving. De beeldkwaliteit verandert. De kosten van onderzoek en uitvoering zijn nog niet voorzien."

Effecten van bezuinigingsmaatregelen op beheerkwaliteit 'basis'

Scenario 'basis' is het huidige, actuele beheerniveau dat vastgesteld was voorafgaand aan de laatste bezuinigingsronde in november 2019. Beheerniveau 'basis' is ook het geadviseerde beheerniveau. In november zijn er echter bezuinigingskeuzes doorgevoerd, waardoor het afgesproken beheerniveau niet meer gehaald kan worden. Met de vastgestelde bezuinigingsmaatregelen zal er geen niveau B, maar niveau C geleverd worden op diverse beheergroepen. In feite wordt er dan een scenario B/C afgedwongen over het gehele beheerareaal, met uitzondering van de begraafplaatsen. Dit houdt in dat zowel in woonwijken, centrum en historische wegen van beheerniveau B naar beheerniveau C wordt omgeschakeld. Het is niet wenselijk om binnen de structuurdelen verschillende beheerniveaus aan te houden.

Dit omdat de invloed van een beheergroep met een lager beheerniveau C binnen een structuurdeel, het beeld in de gehele straat zal beïnvloeden. Dit brengt de beleving van goed onderhouden groen in het geding. Daarnaast is de inpassing per type groen afgestemd op de structuurdelen. Onderhoud van bijvoorbeeld bosplantsoen wordt anders ervaren in het buitengebied dan in woonwijken. Hieronder worden de voor- en nadelen en welke effecten deze hebben op de kwaliteit van het openbaar groen en beheer toegelicht.

Tabel 6 gevolgen bezuiningskeuze november 2019 op scenario II 'basis'.

Structuurdelen	Kwaliteitsniveau
Historische wegenstructuur	B/C
Woonwijken	B/C
Werkomgeving	C
Centrum	A/C
Buitengebied	C
Terreinen bij bijzondere objecten	B/C
Begraafplaatsen	A

De raad is akkoord gegaan met een bezuiniging van € 190.000 op groenonderhoud bij de Avri door middel van de onderstaande maatregelen. Deze passen niet in lijn met het aangenomen advies om niet op openbaar groen te bezuinigen, omdat dit onder andere veelal leidt tot hogere vervangingsinvesteringen. Hieronder worden per toegezegde maatregel de voor- en nadelen omschreven van de effecten van de bezuiniging. Er is een voordeel dat betrekking heeft op alle bezuinigingsmaatregelen in groenbeheer:

- Een totale bezuiniging van € 190.000 in de begroting van 2020.

De kanttekening hierbij is dat veel van de genoemde bezuinigingsmaatregelen op een later moment juist meer kosten brengt door onder andere vervangingen, herstelwerkzaamheden en ambtelijke inzet op extra communicatie en klachtenafhandeling.

Hieronder worden per bezuinigingsmaatregel de individuele voor- en nadelen besproken:

Maatregel 'andere wijze ruimen slootvuil: klepelen'

Er wordt bij deze bezuinigingsmaatregel slootvuil geklepeld door de eigen dienst van de Avri, in plaats van het slootvuil laten opruimen door een externe aannemer. Dit houdt in dat het slootvuil in de berm achter blijft en niet verwijderd wordt uit de berm. Deze maatregel heeft geen specifieke voordelen.

Nadelen:

- Het is niet passend bij biodiversiteitsdoel uit coalitieakkoord 2020-2022;
- Het heeft een negatief effect op biodiversiteit in bermen (bodem wordt voedselrijker);
- Langere tijd herstel biodiversiteit (incl. kosten);
- Slootvuil blijft liggen (rommelig beeld);
- Kans op maatschappelijk onbegrip (rommelig beeld);
- Gaat niet samen met maatregel 'watergangen uitmaaïen, opruimen door aangrenzend perceelhouder';
- Toename toekomstige kosten voor het roven van bermen (wegbeheer).

Maatregel 'aanpassen frequentie uitmaaaien deel C-watergangen'

Bij het uitmaaaien van C-watergangen is er geen beeldkwaliteit waarop getoetst wordt. De eis wordt enkel gesteld vanuit behoud van functionaliteit. Voor C-watergangen is het niet verplicht om dit elk jaar uit te maaien. De C-watergangen worden met deze maatregel daarom niet meer jaarlijks, maar om het jaar (een keer per twee jaar) uitgemaaid. Dit geeft de mogelijkheid om ieder jaar een helft van het areaal van de C-watergangen te maaien. Door deze verdeling aan te houden, wordt de continuïteit in de begroting ook behouden binnen deze beheermaatregel.

Voordelen:

- De functionaliteit blijft behouden;
- Maatregel is passend bij biodiversiteitsdoel uit coalitieakkoord 2020-2022;
- Mogelijk positief effect op biodiversiteit (door natte vegetatie langer te laten staan);
- Geen kapitaalvernietiging.

Nadelen:

- Kleine kans op maatschappelijk onbegrip (verandering beeld, maar niet prominent);
- Kans op grover vrijgekomen materiaal (potentieel moeilijker te verwerken).

Maatregel 'watergangen uitmaaaien, opruimen door aangrenzend perceelhouder'

Jaarlijks worden de watergangen uitgemaaid. Op basis van de keur moeten de aangrenzende eigenaren ieder de helft van de watergang maaien en het maaisel opruimen. De gemeente Buren doet echter al jaren 100% van deze werkzaamheden. Het voorstel is om als gemeente de maaierwerkzaamheden volledig uit te voeren en het vrijgekomen materiaal door de aangrenzende perceelhouder te laten ontvangen; waarna zij dit moeten opruimen. Deze methode wordt ook door gemeente West Betuwe en het Waterschap gehanteerd. Dit is een maatregel die eerst voorbereiding, alvorens die goed doorgevoerd kan worden.

Voordelen:

- Maatregel is passend bij biodiversiteitsdoel uit coalitieakkoord 2020-2022;
- Positief effect op de biodiversiteit (door afvoer slootvuil i.p.v. klepelen);
- Roven van bermen is minder vaak nodig (kostenbesparing op langere termijn).

Nadelen:

- In combinatie met de bezuinigingsmaatregel 'klepelen slootvuil' is bezuiniging nihil;
- Vraagt eerst voorbereidingstijd en benodigde uitwerking voor de maatregel kan worden geïmplementeerd;
- Kans op onbegrip bij perceeleigenaren.

Maatregel 'aanpassen maaibeleid bermen'

Bij deze maatregel wordt er bezuinigd op de maairondes. Hierbij wordt de zomer maaironde niet meer uitgevoerd. Deze ronde wordt dan enkel nog maar een keer per 2 of 3 jaar gemaaid. Hiervoor wordt wel een ronde 'meterstroken maaien' extra ingepland vanuit verkeersveiligheid. Van de twee volledige maairondes en één ronde enkel 'meterstroken' wordt in de bezuiniging één volledige maaironde en twee rondes meterstroken gemaaid. Deze maatregel heeft geen specifieke voordelen.

Nadelen:

- De maatregel past niet bij de afspraak uit coalitieakkoord 2020-2022;
- Negatief effect op biodiversiteit in bermen (bodem wordt voedselrijker);
- Negatief effect op biodiversiteit (grassen gaan overheersen en kruiden krijgen geen kans);

- Langere tijd herstel biodiversiteit (incl. kosten);
- Ontwikkeling houtige gewassen met hogere verwijderingskosten;
- Kans op overhangend groen op (fiets)paden;
- Kans op maatschappelijk onbegrip (i.v.m. rommelig beeld);
- Kans op maatschappelijk onbegrip (i.v.m. vermindering biodiversiteit).

Maatregel 'aanpassen kwaliteitsniveau maaien gazons'

Naast de aanpassing in het maaibeheer van de bermen, is er ook een voorstel aangenomen om gazon uit beeldkwaliteit B te halen en deze naar kwaliteit C te zetten. Feitelijk betekent dit dat er 25% minder gemaaid wordt; wat dus gelijk staat met beheer op frequentie (afgesproken aantal keren maaien per jaar). Deze maatregel heeft geen specifieke voordelen.

Nadelen:

- De verandering van de beheermethode (van beeldkwaliteit naar frequentie) is ongunstig voor kwaliteitsbehoud;
- Er is sneller verval van kwaliteit, waardoor vervanging sneller nodig is (dus hogere vervangingskosten);
- Grotere kans op kapitaalvernietiging;
- Aantasting beeldkwaliteit in structuurdelen, zoals woonwijken, terreinen bij bijzondere objecten en centra's;
- Aantasting prettig leefklimaat en prettige beleving leefomgeving;
- Kans op maatschappelijk onbegrip en weerstand (door hoge gebruiksfunctie gazons).

Maatregel 'Kwaliteit hagen knippen'

Deze maatregel betekent een verlaging van beheerniveau B naar beheerniveau C. De hagen binnen de bebouwde kom worden in het normale beheerregime (scenario II) twee keer per jaar geknipt. Dit wordt met de bezuinigingsmaatregel één keer per jaar. Ook wordt er geacteerd op meldingen. Deze maatregel heeft geen specifieke voordelen.

Nadelen:

- Er is een zeer grote kans op kapitaalvernietiging van het groen;
- Hele grote risico's op aansprakelijkheid van het groen;
- Snellere uitputting van het groen, hierdoor is vervanging sneller nodig, wat leidt tot hogere vervangingskosten;
- Rommelig beeld in meerdere structuurdelen binnen alle kernen;
- Rommelige plantvakken leiden tot lager beeldkwaliteit in totaalbeeld van de straat;
- Aantasting prettig leefklimaat en prettige beleving leefomgeving;
- Grote kans op maatschappelijk onbegrip en klachten (bij twee keer knippen per jaar geven de hagen al enig overlast vlak voor de kniprondes).

Advies: terugdraaien structurele bezuinigingsmaatregelen

Uitgaande van de scenarioberekening op basis van het huidige niveau in hoofdstuk 6, is het beschikbare bedrag uit de begroting van 2020 onvoldoende voor een degelijke, noodzakelijke uitvoering van het dagelijks onderhoud op niveau 'basis'. Het is de basis die nodig is om het bestaande groen functioneel te onderhouden waarbij bezuinigingen op langere termijn juist meer kosten opleveren. Om de basiskwaliteit te halen en te waarborgen, wordt geadviseerd om de structurele bezuiniging niet voort te zetten in 2021. Op die manier kan verdere kwaliteitsverlies in het openbaar groen worden voorkomen. Het advies is, ten behoeve van duurzaam behoud van het groen en verdere kapitaalvernietiging te voorkomen, om de structurele bezuinigingsmaatregel van € 145.000 terug te draaien per 2021.

7

Wat zijn de financiële kaders en gevolgen?

7.1

Verdeling totale kosten

Om inzicht te krijgen in de totale kosten is het groenbeheer onderverdeeld in verschillende kostenposten. Deze kostenposten worden verschillend gefinancierd.

Al het onderhoud om het openbaar groen op het gewenste kwaliteitsniveau te houden, behoort tot het dagelijks onderhoud. Daarbij worden ook grote cyclische onderhoudsmaatregelen vanuit de exploitatie gefinancierd die niet jaarlijks, maar wel vanuit vaste routine beheerd worden. Deze werkzaamheden worden direct ten koste van de exploitatie gebracht.

Exploitatie - klein onderhoud (preventieve maatregelen en dagelijkse reparaties)

Het beheer van groen binnen de gemeente Buren kent een aantal jaarlijks terugkerende kosten en posten. Het betreft kosten voor (niet limitief):

- Automatiseringskosten, ICT-kosten;
- Schades door derden;
- Destructiekosten (wettelijke verwijdering kadavers);
- Integrale projectkosten;
- Actualisatie beheerplannen (iedere vijf jaar);
- Legeskosten (ODR);
- Algemene onderhoudskosten.

Exploitatie - groot onderhoud (gepland en ingrijpend onderhoud op een groot of belangrijk deel van het project)

Groot onderhoudsmaatregelen zijn maatregelen om het groen gedurende de levensduur in stand te houden. Dit type onderhoud is vaak periodiek (niet jaarlijks) en/of omvangrijk van aard. Er zijn veel verschillende type groot onderhoudsmaatregelen (niet limitief):

- Boomveiligheidscontrole (BVC) (niet jaarlijks en omvangrijk; gemiddeld 1/3 boomareaal per jaar);
- Snoeien bomen (niet jaarlijks en omvangrijk; gemiddeld 1/3 boomareaal per jaar);
- Snoeien/knippen/terugzetten beplantingen (omvangrijk);
- Inkoop inboet (sporadische vervanging individuele dode planten);
- Maaien bermen (omvangrijk);
- Maaien/korven sloten (omvangrijk).

(Vervangings)investeringen

Onder investeren verstaan we het vastleggen van vermogen in objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. Het kan hierbij gaan om een object dat nieuw wordt aangelegd, maar ook om een object dat wordt vervangen of gerenoveerd. Bij deze laatste investering treedt een significante kwaliteitsverbetering op en/of wordt de levensduur verlengd. Bij het beheerplan groen gaat het om:

- Structurele vervanging van beplanting die aan het einde van de levensduur zit en/of waarvan de fysieke staat niet meer voldoet aan de norm.

We hanteren een ondergrens van € 40.000 voor het aangaan van een investering. Een ondergrens mag gehanteerd worden om de administratieve lasten zo beperkt mogelijk te houden. Dit mag op grond van artikel 212 Gemeentewet. We hanteren een ondergrens, omdat:

- er vele verschillende investeringssoorten zijn (zie tabel 10);
- de investering (bedrag per jaar) per 'soort' relatief laag is;
- in de uitvoering het redelijk eenvoudig is om tussen de jaren te schuiven, waardoor de lasten constant per jaar gehouden kan worden;
- als we deze ondergrens niet hanteren het veel tijd kost om administratief elke investering bij te houden. Dit weegt niet op tegen het bedrag wat hiervoor staat.

Financieel kader

- Het benodigde budget voor klein en groot onderhoud is exclusief indexering en exclusief areaaluitbreiding. Jaarlijks bij de Kadernota bepalen we of indexering of/ en areaaluitbreiding van toepassing is.
- De gemeente Buren werkt voor de financiering van het groot onderhoud niet met een voorziening (volgens BBV artikel 44, lid 1c). Een voorziening is bedoeld om de lasten die door de jaren heen fluctueren op te vangen. Omdat dit gelijkmatig over de jaren te verspreiden is, is een voorziening niet meer nodig.
- Er is sprake van achterstallig onderhoud. Zie paragraaf 7.3 'Vervanging- en omvormingsbudgetten'. Er is een eenmalig bedrag nodig van € 382.000.
- Het beheerplan heeft een doorkijk van vijf jaar.
- We hanteren een ondergrens van € 40.000 voor het aangaan van een investering.

7.2 Exploitatiebudget

Vergelijking berekening huidig scenario ten opzichte van begroting 2020

Vooruitlopend op de vast te stellen beheerplannen, zijn in november 2019 de bezuinigingen door de raad vastgesteld. In deze bezuinigingsronde is besloten dat er eenmalig in 2020 bezuinigingsmaatregelen (van totaal € 190.000) worden doorgevoerd bij de uitvoerende beheertaken van de Avri. Vanaf 2021 zijn deze vastgesteld op een structurele bezuiniging van € 145.000. In de berekening worden de bezuinigingsmaatregelen over 2020 als vast bedrag aangenomen.

De Avri werkt integraal voor meerdere beheerdisciplines. Hierdoor valt een deel van het beheer uit andere budgetten (straatreiniging, begraafplaatsen en inkoop inboet) onder groenonderhoud. Om een goede vergelijking te maken met de begroting van 2020, dienen deze bedragen meegenomen te worden in de berekening voor groenonderhoud.

Uit het straatreinigingsbudget valt € 30.000 onder groenonderhoud. Voor de begraafplaatsen is een apart budget vastgesteld in de begroting, hiervan is € 160.000 beschikbaar voor de cluster groenbeheer en onkruidbeheersing verhardingen (incl. grind). Omdat de verdeling tussen groen en verharding niet inzichtelijk is, is de volledige cluster meegenomen in het beschikbare begrotingsbudget van 2020. Daarnaast is inboet in de marktconforme berekening opgenomen. De inboet-werkzaamheden zijn ondergebracht bij de Avri, waarbij de gemeente zelf het inboet-inkoopbudget in beheer heeft gehouden (paragraaf 7.1). Het inkoopbedrag van € 39.000 dient ook meegenomen te worden in de berekening van de volledige onderhoudskosten. In totaal is er inclusief deze bedragen € 1.629.000 (o.b.v. volledig begraafplaatsen budget inclusief onkruidbeheersing halfverharding/grind) begroot voor groenonderhoud in 2020 (zie tabel 7).

Tabel 7 budget groenonderhoud begroting 2020

Begroting 2020 groenonderhoud	Budget
Avri groenonderhoud	€ 1.400.000
Avri Straatreiniging (onderdeel groenonderhoud)	€ 30.000
Avri begraafplaatsen*	€ 160.000
Inkoop inboet	€ 39.000
Totaal	€ 1.629.000

* Inclusief onkruidbeheersing halfverharding en grind.

Om een correcte vergelijking te maken, moeten dezelfde werkzaamheden voor onderhoud op begraafplaatsen ook toegepast worden in de marktconforme berekening. Dit houdt in dat in de marktconforme berekening eveneens onkruidbeheersing van verhardingen op begraafplaatsen als prijs opgenomen moet worden. Dit dient enkel ter vergelijking, in het werkelijke onderhoud of budgetverdeling verandert er niets. Ook betreft het een theoretische benadering omdat de uitvraag niet op een daadwerkelijke uitbesteding is gebaseerd.

Omdat in de begroting 'begraafplaatsen' een cluster is van twee verschillende typen onderhoud (groen en verharding), is er ook een marktconforme berekening uitgevoerd voor onkruidbeheersing halfverharding/grind op begraafplaatsen. De marktconforme berekening voor beheerniveau A komt uit op € 125.000. Samen met groenonderhoud begraafplaatsen (€ 69.800), wordt marktconform €194.800 gerekend voor dezelfde onderhoudscluster voor begraafplaatsen in de begroting van 2020.

Uit de berekening van het huidige scenario, komt naar voren dat benodigde exploitatiekosten voor dit scenario in totaal komen op € 1.929.300 op basis van marktconforme prijzen. Dit is exclusief de toevoeging van onkruidbeheersing van halfverharding/grind op begraafplaatsen, ten opzichte van budgetvergelijking (€ 125.000). De scenarioberekening is exclusief het vastgestelde bezuinigingsbedrag van € 190.000 in 2020, omdat dit een vast bedrag betreft dat via het onderhoudsbudget (de Avri) moet worden doorgevoerd. De bezuiniging wordt dan ook als vast bedrag verrekend op de scenarioberekening, waarmee de onderhoudskosten op € 1.745.300 komen. De bezuiniging wordt in ieder geval voor 2020 financieel doorgevoerd volgens besluit, maar het houdt feitelijk in dat er niet gehouden kan worden aan het benodigde en geadviseerde onderhoudsniveau.

Tabel 8 benodigde budget groenonderhoud o.b.v. marktconforme berekening

Budgetfactoren groenonderhoud	Budget
Scenario II 'basis'	€ 1.929.300
Vastgestelde bezuiniging 2020	- € 190.000
Begraafplaatsen onkruidbeheersing halfverharding/grind*	€ 125.000
Totaal	€ 1.864.300

* Marktconforme berekening

Het verschil tussen de kostenberekening van scenario II en de begroting van 2020 kan worden verklaard door meerdere factoren:

- In de scenarioberekeningen is gerekend met landelijke marktconforme prijzen (BTL Advies). De eenheidsprijzen die de Avri hanteert kunnen anders zijn (de Avri werkt onder andere met een sociale werkvoorzieningsregeling);
- Doordat we vanuit de landelijke overgang naar de BGT nog volop in het arealenproces zitten, kunnen er nog verschillen zijn in arealen (tussen de Avri en gemeentelijke database arealen), die op dit moment niet bekend zijn;
- De Avri heeft in de afgelopen jaren de schaalgrootte efficiënter ingezet door hierin verder te optimaliseren. Bijvoorbeeld betere inzet van (materieel)capaciteiten tussen aangesloten gemeenten binnen de regeling. Hierdoor kunnen kosten gunstiger uitvallen;

- Het zogeheten 'aannemersvoordeel' kan invloed hebben. Aannemersvoordeel geeft een gebiedskennisvoorsprong, omdat de aannemer uit ervaring bekend is in het gebied door meerdere jaren in hetzelfde gebied te werken. De Avri heeft inmiddels meerdere jaren werkervaring binnen de gemeente Buren. Dergelijke gebiedskennis van een uitvoerende partij levert vaak (financieel) voordeel op vergeleken met de marktconforme inschattingsprijzen. De bekende uitvoerder weet immers beter hoe zij het gebied zo efficiënt mogelijk kan beheren.

7.3 Vervanging- en omvormingsbudgetten

Kwaliteitsimpuls

Voor het groenonderhoud is enkel ten behoeve van de instandhouding van het bestaande groen budget beschikbaar. Hierbij is enkel voorzien in een aanschafbudget voor onvoorziene uitval (inboet) van beplanting en bomen. Er is geen structureel budget ten behoeve van grotere vervangingen, als de beplanting 'op' is en/of aan het einde van de levensduur. Tot op heden is er enkel budget voor sporadische vervanging geweest, waardoor er een achterstand is ontstaan in de grootschalige vervangingen.

Door het niet vervangen van de beplanting ontstaat er kapitaalvernietiging en gevaarzetting, bijvoorbeeld omwaaien heesters, uitbreken takken, zichtbelemmering, verlies geleidende functie. De werkzaamheden die nodig zijn voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud zijn (niet limitatief en verschilt per situatie):

- Opstellen (uitvoerings-)plannen, bij volledige herinrichting ook ontwerpplan;
- Verbeteren groenvlak (onder andere volledig ompsitten, frezen, afvoeren vrijgekomen materialen, aanbrengen teelaarde);
- Aanschaf groen;
- Aanbrengen groen;
- Water geven.

In 2018 voldeed niet alle beplanting bij de kwaliteitsmeting aan de inrichtingseisen voor een kwaliteitsniveau B. Dit betreft dus achterstallig onderhoud. Inmiddels is deze hoeveelheid beplanting toegenomen, omdat sinds de kwaliteitsmeting andere beplanting ook verder achteruit is gegaan. Het onderhoud van deze beplanting vraagt meer energie en tijd dan nodig is voor een beplanting op (fysieke) kwaliteitsniveau B. Deze extra inspanningen drukken door op de exploitatiekosten en op het verzorgingsbeeld van de gemeente.

Het is noodzakelijk de beplantingsvakken die niet voldoen aan de kwaliteit op korte termijn een kwaliteitsimpuls te geven, zodat ze opnieuw beter beheerbaar zijn. In onderstaande tabel geven we aan dat voor de kwaliteitsimpuls een eenmalige investering van € 382.000 nodig is. Hierbij wordt onderscheidt gemaakt in:

Herstellen:

- Het beplantingsvak is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'matig'. Bij kwaliteit 'slecht' is het uitvoeren van herstelwerk niet meer doeltreffend.
- Het te bewerken oppervlakte bestaat uit een aandeel beschadigd en een aandeel kale oppervlakte per groenvlak. Om het volledige plantvak te herstellen moet gemiddeld 30% van een plantvak opnieuw ingeplant worden.

Vervangen, omvormen, renoveren of herinrichting:

- Het Beplantingsvak is beoordeeld met kwaliteitsniveau 'slecht'.
- Er is gerekend met een bewerkingpercentage van 100%, waarbij het volledige groenvlak aangepakt wordt.

Tabel 9 berekening eenmalige investering vervanging

Raming eenmalige maatregelen		
Kern	Herstellen 30% opp.	Vervangen, omvormen, renoveren of herinrichten 100% opp.
Eck en Wiel	€ 8.000	€ 19.000
Ingen	€ 15.000	€ 15.000
Ommeren	€ 1.000	€ 6.000
Lienden	€ 28.000	€ 67.000
Zoelen	€ 6.000	€ 11.000
Kerk Avezaath	€ 22.000	€ 23.000
Asch	€ -*	€ -*
Erichem	€ 2.000	€ -*
Zoelmond	€ 3.000	€ 3.000
Ravenswaaij	€ -*	€ 1.000
Rijswijk	€ -*	€ 19.000
Beusichem	€ 30.000	€ 27.000
Buren	€ 25.000	€ 20.000
Maurik	€ 21.000	€ 10.000
Subtotaal	€ 161.000	€ 221.000
Totale kosten eenmalige maatregelen	€ 382.000	

* Benodigde budget <€1.000

De tarieven zijn inclusief plankosten en BTW, o.b.v. tarieven 2018

De raming van de kwaliteitsimpuls is gebaseerd op de kwaliteitsmeting die is uitgevoerd in 2018. Hoe langer er wordt gewacht met het geven van een kwaliteitsimpuls aan beplanting, des te minder representatief de meting is voor de huidige staat van de beplanting. De kans is groot dat verdere teruggang van de beplanting leidt tot verhoging van het eenmalige budget voor de vervangingskosten. Het advies is om met het budget van € 382.000 binnen vijf jaar het achterstallig onderhoud weg te werken. Daarna kan worden overgegaan op structurele vervanging van beplanting, om niet opnieuw een achterstand te creëren.

Structurele vervangingskosten

Voor het vervangen van verschillende beheergroepen wil de gemeente Buren gaan werken met een structureel vast budget. Jaarlijks dient, direct na het wegwerken van het achterstallige onderhoud – op basis van levensduurafschrijving van de beplanting – een bedrag van € 131.000 beschikbaar te worden gesteld (zie paragraaf 6.6 voor toelichting). Op basis van ervaringen en vaktechnische kennis is de gemiddelde levensduur van de beplanting bepaald, waarna de benodigde vervangingskosten berekend zijn.

Omvormingen t.b.v. aanpassing van de inrichting naar kwaliteitsniveau C

Wanneer de gemeente kiest voor het scenario waarbij het onderhoud op kwaliteitsniveau C wordt uitgevoerd, dan is een omvorming van beplantingsvakken noodzakelijk om dit type onderhoudsniveau mogelijk te maken. In paragraaf 6.4 is een tabel opgenomen met de benodigde omvormingen (+/- 33.650 are) voor scenario III 'sober'. De kosten voor deze eenmalige omvorming van beplantingsvakken bedraagt € 1.340.000. Deze omvorming is uiteraard niet nodig wanneer er niet voor scenario III wordt gekozen.

Tabel 10 berekening vervangingskosten per jaar o.b.v. theoretische levensduur beplanting, Uit: Kwaliteitsmeting gemeente Buren, 2018.

Beheergroep (kwaliteitsniveau B)	Eenheid	Levensduur (jaren)	Vervangings- kosten	Hoeveelheid kernen	Theoretische vervangingswaarde	Jaarkosten
Solitaire heesters	st.	30	n.v.t	n.v.t		n.v.t
Heesters	m ²	30	€ 28,00*	5.810	€ 162.700	€ 5.400
Bodembedekkende heesters	m ²	30	€ 33,00	21.913	€ 723.100	€ 24.100
Halfopgaande heesters	m ²	30	€ 23,00	25.429	€ 584.900	€ 19.500
Opgaande heesters	m ²	30	€ 23,00	1.237	€ 28.400	€ 900
Struikrozen	m ²	25	€ 29,00	353	€ 10.200	€ 400
Botanische rozen	m ²	25	€ 12,00	0	€ -	€ -
Vaste planten	m ²	15	€ 33,00	17	€ 600	€ -
(Blok)hagen	m ²	30	€ 37,50*	5.967	€ 223.800	€ 7.500
Blokhagen	m ²	30	€ 40,00	14.432	€ 577.300	€ 19.200
Hagen	m ¹	30	€ 35,00	12.729	€ 445.500	€ 14.900
Bosplantsoen	m ²	40	€ 9,00	88.779	€ 799.000	€ 20.000
Grasvegetatie	m ²	45	€ 1,60*	19.604	€ 31.400	€ 700
Gazon	m ²	40	€ 1,70	233.970	€ 397.700	€ 9.900
Gazon talud	m ²	40	€ 2,00	6.282	€ 12.600	€ 300
Gazon 8x	m ²	50	€ 1,70	129.047	€ 219.400	€ 4.400
Gazon 8x talud	m ²	50	€ 2,00	15.324	€ 30.600	€ 600
Grasberm	m ²	50	€ 0,90	140.461	€ 126.400	€ 2.500
Grasberm talud (incl. ecobeheer)	m ²	50	€ 1,20	11.855	€ 14.200	€ 300
Totaal vervangingskosten per jaar						€ 131.000
Reeds beschikbaar in de begroting						€ 39.000
Extra nodig						€ 92.000
* gemiddelde waarden o.b.v. onderliggende beheergroepen (selectie). Tarieven (prijspeil 2018) incl. staartkosten, excl. plankosten en BTW.						

7.4 Risicoparagraaf

- Bij het doorvoeren van de beoogde bezuinigingen, zal verlies van kwaliteit of zelfs kapitaalsvernietiging in het openbaar groen worden veroorzaakt;
- Bij het doorvoeren van de bezuinigingsmaatregelen wordt er niet voldaan aan de afspraak uit het coalitieakkoord met betrekking tot het verbeteren van de biodiversiteit;
- Door de vastgestelde bezuinigingsmaatregelen (2019) zullen de vervangingskosten hoger oplopen en zal beplanting in het algemeen ook sneller vervangen moeten worden, wat leidt tot een snellere investeringscyclus;
- De uiteindelijke kosten voor het groenonderhoud kunnen afwijken van de exploitatiekosten door onder andere weersveranderingen (storm, wateroverlast en/of hittestress) en meer aantasting door ziektes in beplanting/bomen;
- Het onderhoudsniveau is afhankelijk van de exploitatiekosten;
- Het niet (volledig) beschikbaar stellen van de vervangings- en omvormingsbudgetten heeft gevolgen voor de hoogte van de exploitatiekosten en het verzorgingsbeeld;
- Ziektes, plagen en aantastingen zijn onvoorspelbaar en dus moeilijk te begroten. Hiervoor is in het huidige budget voor specifieke ziekten/plagen een vast bedrag opgenomen. Uitbreiding van de plaagbestrijding of het ontstaan van nieuwe ziektes/aantastingen kan een overschrijding van het budget betekenen.

8 Hoe geven we de komende jaren invulling?

Na vaststellen van het beheerniveau kan daadwerkelijk uitvoering worden gegeven aan het groenonderhoud en de geconstateerde nieuwe ontwikkelingen. In dit hoofdstuk wordt kort beschreven welke stappen hierin genomen moeten worden. Oftewel: Hoe wordt het beleid vertaald naar een werkproces en welke aandachtspunten vanuit andere kunnen invloed hebben op het groenbeheer?

8.1 Beheercyclus beheerplan groen en opstellen plannen van aanpak

De gemeente Buren bepaalt welk beeldkwaliteit in het openbaar groen moet worden nagestreefd en welke ontwikkelingen moeten worden uitgewerkt tot uitvoeringsplannen. Het groenbeheer wordt uitgevoerd door de Avri, de gemeente heeft hierin de regie-rol. In 2020 wordt de DVO met de Avri vernieuwd. De afspraken die in de DVO worden gemaakt, worden uitgevoerd op het vastgestelde beheerniveau uit het beheerplan groen.

De Avri voert het (dagelijkse) groenbeheer uit op het gewenste beheerniveau. Het groenbeheer volgt een jaarlijkse beheercyclus afgestemd op de seizoenen en groeicyclus van het groen. Voor het bomenareaal is de beheercyclus verdeeld in drie zones, zodat met een driejarige cyclus alle bomen om de drie jaar zowel gecontroleerd als onderhouden worden. Dit komt overeen met de gestelde zorgplicht.

Er vinden ook nieuwe ontwikkelingen plaats in de buitenruimte die grotere invloed hebben gekregen op het groenbeheer dan voorheen. Dit zijn ontwikkelingen die eerder geen of een veel kleiner invloed hadden. In het beleidsplan groen is de voorgestelde richting aangegeven, om op de ontwikkelingen in te kunnen spelen. Nu in het groenbeleid de richting gekozen is, kunnen we beginnen met het uitwerken van de plannen van aanpak, om het groenbeheer handvaten te geven voor de uitvoering. Hieronder wordt kort stil gestaan bij de genoemde ontwikkelingen in het beleidsplan.

Genoemde ontwikkelingen beleidsplan groen

In het beleidsplan is geconstateerd dat een aanzienlijk deel van de beplanting vervangen moet worden, omdat deze fysiek niet meer voldoen doordat vele vakken ouder zijn dan de gebruikelijke levensduur. In dit beheerplan is ingegaan op de kosten die nodig zijn om de beplanting te kunnen vervangen. Wanneer dit budget toegekend wordt, is het nodig om een uitvoeringsplan op te stellen, om de opgelopen achterstand weg te kunnen werken in de komende jaren.

De gemeente Buren wil zich inzetten voor het vergroten van de biodiversiteit. Om dit in het beheer en in de buitenruimte op een gedegen wijze te coördineren, moet dit uitgewerkt worden tot een uitvoeringsplan in het beheer. Dit staat in verband met het ontwikkelen van een biodiversiteitsplan en soortenmanagementplan vanuit het landschap.

Vanuit de ziektes en plagen is het belangrijk om beheers- of bestrijdingsplannen op te stellen voor de genoemde ziektes en plagen: de eikenprocessierups, de essentaksterfte en de invasieve exoten, zoals de Aziatische duizendknoop en de reuzenberenklauw.

8.2 Aandachtspunten

Er zijn ook punten en thema's die buiten het beheerplan groen spelen, maar wel invloed (kunnen) hebben op het groenbeheer. Het is belangrijk om deze ontwikkelingen te blijven volgen zodat we hierop kunnen inhaken.

Aandachtspunten buiten het beheerplan groen:

- Nieuwe DVO Avri (2020);
- Uitvoeringsplannen vanuit andere disciplines;
- Uitwerking strategische opgave 'kerngericht werken' (2020);
- Evaluatie speelbeleid (2020);
- Nieuwe ontwikkelingen op het gebied van klimaat, duurzaamheid, plagen en ziekten.

Bijlagen

De bijlagen zijn los bijgevoegd.